



IVAN TRINKO  
ZAMEJSKI  
1863-1954

**Trinkov koledar 1980**



1930/1993

Odgovorni urednik: dr. Stojan Brajša

# TRINKOV KOLEDAR

Za prestopno leto

1980

\*

SAMOZALOZBA

## LETO 1980

je prestopno leto. Ima 366 dni, začne se s torkom in konča s sredo. **Cerkveno leto** začenjamo s prvo adventno nedeljo 30. novembra 1979. **Civilno** pa na Novo leto 1. januarja 1980.

### LETNI ČASI

**Začetek pomladi:** 20. marca ob 12. uri in 10 minut. Sonce stopi v znamenje *ovna* (pomladansko enakonočje).

**Začetek poletja:** 21. junija ob 6. uri in 47 minut. Sonce stopi v znamenje *raka* na povratniku.

**Začetek jeseni:** 22. septembra ob 22. uri in 9 minut. Sonce stopi v znamenje *tehtnice* (jesensko enakonočje).

**Začetek zime:** 21. decembra ob 17. uri in 56 minut. Sonce stopi v znamenje *kozoroga* na povratniku.

### SONČEVA MRKA

V letu 1980 ne bo nobenega Luninega mrka, imeli pa bomo dva Sončeva mrka.

1. **Popoln Sončev mrk bo 16. februarja.** Začetek mrka bo zjutraj ob 7. uri in 15 minut, višek bo dosegel ob 9. uri in 59 minut, končal se bo ob 12. uri in 31 minut. Viden bo od srednjega in južnega Atlantika po vsej Afriki, Arabiji, Indiji in južni Aziji do Sibirije, Kitajske, nad Sundskimi otoki in deloma še na Filipinih. Jasno je, da po opisani vidnosti pri nas mrk ne bo viden.

2. **Kolobarast Sončev mrk bo 10. avgusta 1980.** Začetek mrka bo popoldne ob 17. uri in 14 minut, višek bo dosegel ob 20. uri in 16 minut, končal se bo ob 23. uri in 9 minut. Viden bo nad vsem zahodnim Pacifikom, na jugu ZDA, nad Mehiko, kakor tudi nad Srednjo in Južno Ameriko. Po opisu njegove vidnosti mrk pri nas ne bo viden.

## **PREMAKLJIVI PRAZNIKI**

Po sklepu cerkvenega zbora v Niceji leta 325 naj se velika noč vsako leto obhaja prvo nedeljo po prvi pomladanski luni. To je lahko v času od 22. marca do 25. aprila. Mnogi drugi prazniki se ravnaajo po veliki noči in so zato premakljivi.

V letu 1980 bodo premakljivi prazniki:

- Pepelnica - 20. februarja
- Velika noč - 6. aprila
- Križev teden - 12., 13. in 14. maja
- Gospodov vnebohod - 15. maja
- Binkošti - 25. maja
- Sveta Trojica - 1. junija
- Sveto Rešnje Telo - 5. junija
- Jezusovo Srce - 13. junija
- Marijino Srce - 14. junija
- Angelska nedelja - 7. septembra
- Rožnovenska nedelja - 5. oktobra
- Misijonska nedelja - 19. oktobra
- Žegnanska nedelja - 26. oktobra
- Zahvalna nedelja - 2. novembra
- Praznik Kristusa Vladarja - 23. novembra
- 1. adventna nedelja - 30. novembra

## **DRŽAVNI PRAZNIKI**

- Dan vstaje - 25. aprila
- Praznik dela - 1. maja
- Proglasitev republike - 2. junija
- Dan zmage - 4. novembra



- 1 T Novo leto - Marija Mati božja
- 2 S Bazilij Vel.; Gregor Nacij. ☺
- 3 Č Genovefa, dev.; Anter, muč.
- 4 P Angela Folinjska; Hermes, muč.
- 5 S Milena; Simeon, pušč.
- 6 N **Sv. Trije kralji - Razgl. Gosp.**
- 7 P Rajmund, red.; Lucijan, muč.
- 8 T Severin, opat; Erhard, škof
- 9 S Hadrijan, opat; Aleksija
- 10 Č Viljem, škof; Aldo, pušč. ☹
- 11 P Pavlin Oglejski, patriarh
- 12 S Alfred, opat; Tatjana, muč.
- 13 N **Jezusov krst - Hilarij, škof**

- 
- 14 P Feliks (Srečko); Odon, red.  
15 T Pavel, pušč.; Maver, opat  
16 S Marcel, papež; Ticijan, škof  
17 Č Anton, pušč.; Marijan, diakon ☉  
18 P Marjeta Ogrska; Priska, muč.  
19 S Makarij, opat; Germanik, muč.  
**20 N 2. nav. - Fabijan in Boštjan**  
21 P Neža (Agnes, Janja), dev. muč.  
22 T Vincenc (Vinko), muč.  
23 S Emerencijana, muč.; Ildefonz, šk.  
24 Č Frančišek Saleški, škof ☽  
25 P Spreobrnitev apostola Pavla  
26 S Timotej in Tit, škofa; Robert  
**27 N 3. nav. - Angela Merici, dev.**  
28 P Tomaž Akvinski, cerkv. uč.  
29 T Valerij, škof; Akvilin  
30 S Martina, dev.; Hijacinta M.  
31 Č Janez Bosko, vzgojitelj
-



- 1 P Brigita Irska, dev.; Pionij, muč. ☉
- 2 S Svečnica - Jezusovo darovanje
- 3 N **4. nav. - Blaž, škof, muč.**
- 4 P Andrej Corsini, škof
- 5 T Agata, dev. in muč.; Albuin, škof
- 6 S Pavel Miki in tov. mučenci
- 7 Č Rihard, kralj; Egidij
- 8 P Hieronim Emiliani
- 9 S Apolonija, dev. in muč.; Rinaldo ☽
- 10 N **5. nav. - Sholastika, dev.**
- 11 P Lurška Mati božja
- 12 T Evlalija, muč.; Benedikt, opat
- 13 S Katarina de Ricci, redovnica
-



- 
- 14 Č Valentin (Zdravko), muč.
- 15 P Favstin, muč.; Georgija, dev.
- 16 S Julijana, muč.; Onezim, škof ☉
- 17 N **6. nav. - Sedem ustanov. servitov**
- 18 P Simeon Jeruzalemski, škof
- 19 T Konrad iz Piacenze, spok. - Pust
- 20 S P e p e l n i c a - Silvan, muč.
- 21 Č Peter Damiani, cerkv. uč.; Irena
- 22 P Sedež apostola Petra
- 23 S Polikarp, škof in muč. ☽
- 24 N **1. postna - Matija, apostol**
- 25 P Feliks (Srečko); Valburga, dev.
- 26 T Marjeta, red.; Porfirij, škof
- 27 S Gabrijel Žalostne Matere božje
- 28 Č Roman, opat; Hilarij, škof
- 29 P Ozvald, škof; prestopni dan
-



- 1 S K v a t r e - Albin, škof ☉
- 2 N **2. postna** - Neža Praška, dev.
- 3 P Kunigunda, cesarica; Marin, muč.
- 4 T Kazimir, kraljevič; Arkadij, škof
- 5 S Teofil; Olivija, muč.
- 6 Č Fridolin (Miroslav), opat
- 7 P Perpetua in Felicita, muč.
- 8 S Janez od Boga, red. ustanov.
- 9 N **3. postna** - Frančiška Rimska ☾
- 10 P Makarij, škof; 40 mučencev
- 11 T Sofronij, škof; Evlogij, muč.
- 12 S Gregor Veliki; Doroteja, muč.
- 13 Č Kristina, dev. muč.; Teodora, muč.

- 
- 14 P Matilda; Florentina, opatinja  
15 S Klemen M. Dvoržak, spozn.  
16 N **4. postna - Hilarij in Tacijan** ☉  
17 P Patricij, škof; Jedert (Jerica)  
18 T Ciril Jeruzalemski, c. uč.  
19 S **Jožef**, Jezusov rednik  
20 Č Klavdija in tov. muč.  
21 P Nikolaj iz Flüe, pušč.  
22 S Lea, spok.; Katarina Genovska  
23 N **5. postna - Viktorijan in tov.** ☽  
24 P Dionizij, muč.; Katarina Švedska  
25 T **Gospodovo oznanjenje**; Dizma  
26 S Evgenija, muč.; Emanuel, muč.  
27 Č Rupert, škof; Lidija, muč.  
28 P Sikst III., papež; Bojan, muč.  
29 S Rudolf, škof; Bertold, red.  
30 N **Cvetna - Oljčnica**  
31 P Modest, škof; Gvido, opat ☽
-



- 1 T Hugo, škof; Venancij, muč.  
2 S Frančišek Paol.; Teodozija, muč.  
3 Č Veliki četrtek - Rihard, škof  
4 P Veliki petek - Izidor, škof  
5 S Velika sobota - Vincenc Ferreri, d.  
6 N **Velika noč - Gospodovo vstajenje**  
7 P **Velikonočni ponedeljek**  
8 T Albert, škof; Valter, opat €  
9 S Marija Kleopova; Valtruda, red.  
10 Č Ezekijel, prerok; Apolonij, muč.  
11 P Stanislav, škof; Gemma Galgani  
12 S Lazar Tržaški, muč.; Zenon, škof  
13 N **2. velikon. - Bela; Hermenegild**
-

- 
- 14 P Valerijan in tov. muč.
- 15 T Anastazija, muč.; Peter Gonz. ☉
- 16 S Bernarda Lurška, dev.
- 17 Č Rudolf, muč.; Fortunat, muč.
- 18 P Apolonij, muč.; Elevation, muč.
- 19 S Leon IX., papež; Ema, red.
- 20 N 3. velikon. - Flavij, škof**
- 21 P Anzelm, škof; Konrad, red.
- 22 T Leonid, muč.; Agapit, papež ☽
- 23 S Jurij, muč.; Vojteh, škof
- 24 Č Fidel Sigm., muč.; Honorij, škof
- 25 P Marko, ev. - Državni praznik**
- 26 S Mati dobrega sveta; Pashazij, op.
- 27 N 4. velikon. - Hozana, dev.**
- 28 P Vital (Živko); Peter Chanel, muč.
- 29 T Katarina Sienska, c. uč.; Peter V.
- 30 S Jožef Cottolengo; Pij V., p. ☺
-



- 1 Č **Jožef Delavec - Praznik dela**
- 2 P Atanazij, škof; Boris, kralj
- 3 S Filip in Jakob, ap.
- 4 N **5. velikon. - Florijan, muč.**
- 5 P Gotard, škof; Angel, muč.
- 6 T Marija Srednica milosti; Dominik
- 7 S Gizela, opatinja; Flavij, muč. €
- 8 Č Viktor Milanski, muč.; Željko
- 9 P Pahomij, opat; Beat, pušč.
- 10 S Antonin, škof; Gordijan, muč.
- 11 N **6. velikon. - Sigismund, kralj**
- 12 P Prošnji dan; Leopold Mandić
- 13 T Prošnji dan; Servacij, škof
-

- 
- 14 S Prošnji dan; Matija, ap. ☺
- 15 Č **Gospodov vnebohod**
- 16 P Janez Nepomuk, muč.; Andrej B.
- 17 S Jošt, opat; Bruno, škof
- 18 N **7. velikon. - Klavdija, muč.**
- 19 P Peter Celestin, papež; Teofil
- 20 T Bernardin Sienski, duh.
- 21 S Krispin, red.; Valens, škof ☺
- 22 Č Renata, spok.; Marjeta (Rita)
- 23 P Janez de Rossi, duh.
- 24 S Marija Pomočnica; Socerb, muč.
- 25 N **Binkošti - Prihod Sv. Duha**
- 26 P Marija Mati Cerkve; Filip Neri
- 27 T Avguštin Cant., škof; Julij, muč.
- 28 S Bernard, duh.; German, škof
- 29 Č Maksim, škof; Teodozija, dev. ☺
- 30 P Ivana Orleanska, dev.; Ferdinand
- 31 S Kvatre - Obiskanje Dev. Marije
-



- 1 N **Sv. Trojica - Justin, muč.**
- 2 P Marcellin in Peter, muč.; Erazem
- 3 T Karel Lwanga in tov. muč.
- 4 S Frančišek Caracciolo; Kvirin šf.
- 5 Č **Sv. Rešnje Telo in Kri**
- 6 P Norbert, škof; Bertrand €
- 7 S Robert, opat; Vilibald
- 8 N **10. nav. - Medard, škof**
- 9 P Efrem; Primož in Felicijan, muč.
- 10 T Janez Dominici, škof; Bogumil
- 11 S Barnaba, ap.; Feliks, muč.
- 12 Č Adelajda (Adela), dev.; ☉
- 13 P Srce Jezusovo; Anton Padovanski



- 
- 14 S Marijino Srce; Valerij in Rufin  
15 N **11. nav. - Vid, mučenec**  
16 P Gvido Kortonski; Beno, škof  
17 T Gregor Barbarigo, škof; Adolf, šk.  
18 S Marko in Marcelijan, muč.  
19 Č Gervazij in Protazij, muč.  
20 P Silverij, papež; Florentina ☩  
21 S Alojzij Gonzaga (Vekoslav)  
22 N **12. nav. - Ahac, mučenec**  
23 P Agripina, muč.; Jožef Cafasso, duh.  
24 T Rojstvo Janeza Krstnika  
25 S Viljem (Vilko), opat  
26 Č Vigilij, škof; Pelagij, muč.  
27 P Hema Krška; Ciril Aleks., škof  
28 S Irenej, škof; Marcela, muč. ☺  
29 N **Peter in Pavel, apostola**  
30 P Prvi mučenci rimske Cerkve
-



- 1 T Estera, svetopisemska žena
- 2 S Oton, škof; Vital (Živko), muč.
- 3 Č Tomaž, apostol; Heliodor, škof
- 4 P Uldarik (Urh), škof; Elizabeta P.
- 5 S Ciril in Metod, slov. apostola ☿
- 6 N **14. nav. - Marija Goretti, muč.**
- 7 P Vilibald, škof; Izaija, prerok
- 8 T Evgen, papež; Prokop, muč.
- 9 S Veronika Giuliani, zavetn. fotogr.
- 10 Č Amalija (Ljuba), red.; Viktorija
- 11 P Benedikt, opat; Olga Kijevska
- 12 S Mohor in Fortunat, muč. ●
- 13 N **15. nav. - Henrik, kralj**

- 
- 14 P Kamil de Lellis, duh.  
15 T Bonaventura, škof; Vladimir  
16 S Karmelska Mati božja  
17 Č Aleš (Aleksej), spok.; Marcelina  
18 P Friderik (Miroslav), škof., muč.  
19 S Aurea (Zlatka), dev.  
20 N **16. nav. - Marjeta, dev., muč.** ☞  
21 P Danijel (Danilo), prerok  
22 T Marija Magdalena (Majda)  
23 S Brigita Švedska; Apolinarij, škof  
24 Č Kristina, dev., muč.; Boris, muč.  
25 P Jakob starejši, apostol; Krištof  
26 S Joahim in Ana, starši Dev. Marije  
27 N **17. nav. - Gorazd,** ☺  
28 P Viktor (Zmago); Nazarij in Celzij  
29 T Marta iz Betanije  
30 S Peter Krizolog, c. uč.  
31 Č Ignacij Lojolski, ustanov. jezuitov
-



- 1 P Alfonz Liguori, c. uč.
- 2 S Evzebij; Porcijunkula
- 3 N **18. nav. - Lidija** ☾
- 4 P Janez Vianney, arški župnik
- 5 T Marija Snežna; Ožbalt, kralj
- 6 S Jezusova spremenitev
- 7 Č Kajetan, duh.; Sikst, papež
- 8 P Dominik (Nedeljko), red. ust.
- 9 S Roman, muč.; Peter Faber
- 10 N **19. nav. - Lovrenc, muč.** ☽
- 11 P Klara (Jasna), dev.
- 12 T Inocenc XI., papež; Hilarija, dev.
- 13 S Poncijan in Hipolit, muč.

- 
- 14 Č Maksimilijan Kolbe, muč.
- 15 P **Marijino vnebovzetje - Tarcizij**
- 16 S Rok, spok.; Štefan Ogrski
- 17 N **20. nav. - Hijacint**
- 18 P Agapit, muč.; Helena, ces. ①
- 19 T Janez Eudes, red. ustanov.
- 20 S Bernard, opat; Samuel, prerok
- 21 Č Pij X., papež
- 22 P Devica Marija, Kraljica
- 23 S Roza iz Lime, dev.
- 24 N **21. nav. - Jernej, apostol**
- 25 P Jožef Kalasanc; Ludvik, kralj
- 26 T Rufin, škof; Zefirin ②
- 27 S Monika, mati sv. Avgušтина
- 28 Č Avguštin, škof, c. uč.
- 29 P Mučeništvo Janeza Krstnika
- 30 S Feliks (Srečko); Gaudencij
- 31 N **22. nav. - Rajmund (Rajko)**
-



- |    |   |                                 |   |
|----|---|---------------------------------|---|
| 1  | P | Egidij (Tilh), opat             | € |
| 2  | T | Maksima, muč.; Kastor, škof     |   |
| 3  | S | Gregor Veliki, papež            |   |
| 4  | Č | Rozalija (Zalka), dev.; Ida     |   |
| 5  | P | Lovrenc Giustiniani, škof       |   |
| 6  | S | Petronij, škof; Makarij         |   |
| 7  | N | <b>23. nav. - Angelska</b>      |   |
| 8  | P | <b>Rojstvo Device Marije</b>    |   |
| 9  | T | Peter Klaver, red.              | ☉ |
| 10 | S | Nikolaj Tolentinski; Otokar     |   |
| 11 | Č | Prot in Hijacint, muč.          |   |
| 12 | P | Marijino ime; Tacijan, muč.     |   |
| 13 | S | Janez Zlatousti, škof; Mavrilij |   |

- 
- 14 N **Povišanje sv. Križa - Notburga**
- 15 P Žalostna Mati božja (Dolores)
- 16 T Kornelij, papež; Ljudmila
- 17 S Robert Bellarmino, škof ☞
- 18 Č Jožef Kupertinski; Irena
- 19 P Januarij (Gennaro), škof, muč.
- 20 S Kvatre; Suzana, muč.
- 21 N **25. nav. - Matej, ap. in ev.**
- 22 P Tomaž Villanovski; Mavricij
- 23 T Lin, papež; Paternij, škof
- 24 S Pacifik, red.; Gerard, škof ☺
- 25 Č Avrelija (Zlatka), dev.
- 26 P Kozma in Damijan, muč.
- 27 S Vincenc Pavelski, duh.
- 28 N **26. nav. - Venčeslav, muč.**
- 29 P Mihael, Gabrijel in Rafael
- 30 T Hieronim, c. uč.
-



- 1 S Terezija Deteta Jezusa ☺
- 2 Č Angeli varuhi; Legerij, škof
- 3 P Kandid (Žarko), muč.
- 4 S Frančišek Asiški, red. ust.
- 5 N **27. nav. - Rožnovenska**
- 6 P Bruno, opat; Renato, škof
- 7 T Rožnovenska Mati božja
- 8 S Demetrij, muč.; Pelagija
- 9 Č Dioniz in tov., muč. ☺
- 10 P Frančišek Borgia, redovnik
- 11 S Emilijan (Milan, Milko), škof
- 12 N **28. nav. - Maksimilijan, škof**
- 13 P Edvard, kralj; Koloman, muč.
-



- 
- 14 T Kalist, papež; Gaudencij, škof  
15 S Terezija Velika, c. uč.  
16 Č Hedvika (Jadviga); Marjeta Al.  
17 P Ignacij Antiohijski, šk., muč. ☩  
18 S Luka, evangelist  
**19 N 29. nav. - Misijonska**  
20 P Irena (Miroslava); Vendelin  
21 T Uršula, dev., muč.; Hilarion  
22 S Marija Saloma; Donat, škof  
23 Č Janez Kapistran; Severin, šk. ☩  
24 P Feliks (Srečko); Anton Claret  
25 S Krispin, muč.; Krizant in Darija  
**26 N 30. nav. - Žegnanjska**  
27 P Frumencij, škof; Sabina, dev.  
28 T Simon in Juda Tadej, apostola  
29 S Narcis, škof; Ermelinda, dev.  
30 Č Alfonz Rodriguez, red. ☩  
31 P Volbenk, škof; Kvintin, muč.
-



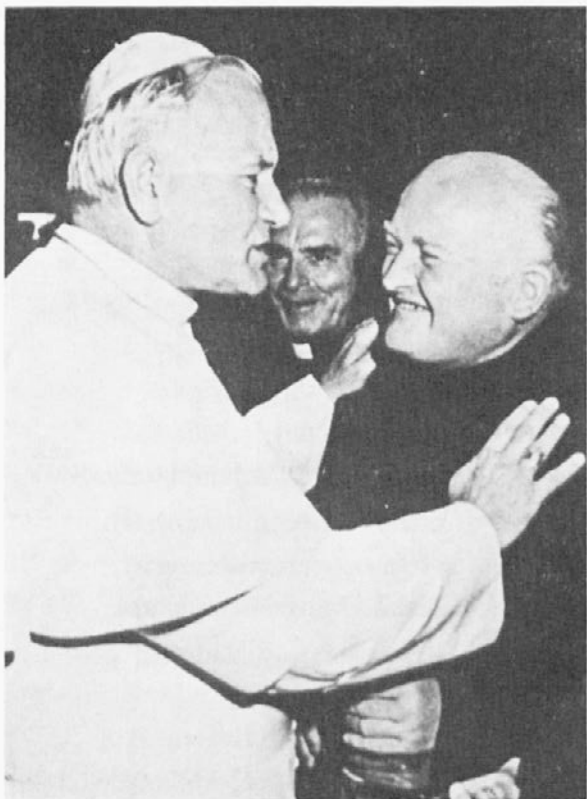
- 1 S Vsi sveti
- 2 N Spomin vernih duš
- 3 P Just, tržaški zavetnik
- 4 T Karel Boromejski, škof
- 5 S Zaharija in Elizabeta
- 6 Č Lenart, opat; Sever, škof
- 7 P Engelbert, škof; Ernest, opat ☸
- 8 S Bogomir (Mirko), škof; Deodat
- 9 N **32. nav. - Zahvalna**
- 10 P Leon Veliki, papež
- 11 T Martin iz Toursa, škof
- 12 S Jozafat, muč.
- 13 Č Stanislav Kostka, spozn.
-

- 
- 14 P Nikolaj Tavelić, muč.
- 15 S Leopold, sp.; Albert Veliki ☞
- 16 N **33. nav. - Otmar, opat**
- 17 P Elizabeta Ogrska, red.
- 18 T Posv. bazilik sv. Petra in Pavla
- 19 S Faust, mučenec
- 20 Č Edmund, kralj; Feliks Valois
- 21 P Darovanje Device Marije
- 22 S Cecilija, dev., muč. ☺
- 23 N **Kristus Kralj Vesoljstva**
- 24 P Krizogon; Flora, muč.
- 25 T Katarina Aleksandrijska, muč.
- 26 S Leonard Portomavriški
- 27 Č Virgil, škof; Valerijan
- 28 P Gregor, papež; Eberhard
- 29 S Saturnin, škof in muč. €
- 30 N **1. adv. - Andrej apostol**
-



- 1 P Natalija (Božena); Eligij, škof  
 2 T Bibijana, muč.; Blanka, spok.  
 3 S Frančišek Ksaverij, duh.  
 4 Č Barbara, muč.; Janez Damaščan  
 5 P Saba, opat; Krispina, muč.  
 6 S Nikolaj (Miklavž), škof  
 7 N **2. adv. - Ambrož, c. uč.**  
 8 P **Brezmadežno spočetje D. M.**  
 9 T Valerija, muč.; Abel, očak  
 10 S Loretska Mati božja  
 11 Č Damaz, papež; Danijel, pušč.  
 12 P Ivana Šantalska, dev.  
 13 S Lucija, dev., muč.; Otilija

- 
- |    |   |                                      |   |
|----|---|--------------------------------------|---|
| 14 | N | <b>3. adv. - Spiridijon (Dušan)</b>  |   |
| 15 | P | Kristina (Krista), dev.              | ☽ |
| 16 | T | Albina, dev., muč.                   |   |
| 17 | S | Lazar iz Betanije                    |   |
| 18 | Č | Gracijan, škof                       |   |
| 19 | P | Urban, papež; Tea, muč.              |   |
| 20 | S | Kvatre - Evgenij in Makarij          |   |
| 21 | N | <b>4. adv. - Peter Kanizij</b>       | ☺ |
| 22 | P | Demetrij (Mitja), muč.               |   |
| 23 | T | Janez Kancij, c. uč.                 |   |
| 24 | S | Sveti večer - Adam in Eva            |   |
| 25 | Č | <b>Božič - Gospodovo rojstvo</b>     |   |
| 26 | P | <b>Štefan, prvi mučenec</b>          |   |
| 27 | S | Janez Evangelist, apostol            |   |
| 28 | N | <b>Sv. Družina - Nedolžni otroci</b> |   |
| 29 | P | Tomaž Becket; David, kralj           | ☾ |
| 30 | T | Liberij, škof; Evgen, škof           |   |
| 31 | S | Silvester, papež; Melanija           |   |
-



**Papež se pogovarja z župnikom Cenčičem**

# Papež nam je po naše govoril

Tudi iz videmske pokrajine, iz Benečije in Kanalske doline smo se udeležili vseslovenskega romanja v Rim. Dne 18. oktobra nas je sprejel papež Janez Pavel II. Z velikim navdušenjem smo ga pozdravljali, ko nam je podajal roke, še bolj pa smo bili veseli, ko nam je takole spregovoril v našem jeziku:

**Hvaljen Jezus!**

**Predragi bratje in sestre!**

Z iskrenim veseljem in hvaležnostjo sprejemam vas Slovence, ki ste te dni prišli v Rim na narodno romanje z vašimi škofi na čelu. Vas vse očetovsko pozdravljam kot predstavnike plemenitega naroda, ki je vreden vsega spoštovanja in ljubezni.

Dobro vem, da ste Slovenci med prvimi slovanskimi narodi sprejeli krščansko vero pred več kot dvanajstimi stoletji. Za ta neprecenljivi dar pokristjanjenja, ki je postalo vir tako izrednih sadov, se z vami vedno zahvaljujem Bogu. Želim obenem izraziti priznanje in pohvalo vašemu narodu za nepretrgano zvestobo Apostolskemu sedežu v Rimu, ki je ostala neokrnjena skozi stoletja

kljub vsem preizkušnjam, ki ste jih morali prestati. Bodrim vas, da z neomajnim zupanjem vztrajate na isti poti živega in neustrašenega evangeljskega pričevanja.

Moj pogled se obrača tudi na bodočnost vašega cerkvenega občestva. Zato postaja moja beseda goreč poziv, da vedno bolj poživate v sebi dar svetega krsta. Posebno vam polagam na srce, da primerno skrbite za duhovniške poklice, tako da bo slovenska Cerkev imela vedno dovolj gorečih duhovnikov. Ne bom se spuščal v podrobnosti te vzvišene naloge. Zanje ste odgovorni predvsem vi, dragi škofje in duhovniki. Zdi se mi vendar primerno poudariti temeljno vlogo družine, bodisi v krščanski vzgoji otrok, bodisi v velikodušni skrbi za rast duhovniških in redovniških poklicev.

Srčno spodbujam prav posebno vse duhovnike, da vztrajno z navdušenjem in apostolsko predanostjo služite Cerkvi in se posvečate pastoralnim dejavnostim, ki so vam lastne, v popolnem občestvu in vdanosti škofom, ki so v prvi vrsti odgovorni za cerkveno organizacijo in versko življenje v škofiji. Le tako bo zavzetost posameznikov gotovo obrodila dobre in bogate duhovne sadove.

Vem, da proslavljate letos četrtsotletni obstoj medškofijskega tednika »Družina«.



Srčno želim, da bi to glasilo tudi v bodočnosti svobodno vršilo svoje predragoceno vzgojno in informativno versko poslanstvo. Slovenski katoličani bodo tako imeli ustrezno sredstvo, da se vedno bolj vključijo v življenje vesoljne Cerkve. Veseli me, da pri tem uspešno sodeluje s svojimi oddajami vatikanski radio.

Vam vsem najpristrčneje želim za Cerkev v Sloveniji in za ves slovenski narod vedno večjega napredka s pomočjo vsemogočnega Boga in našega Gospoda Jezusa Kristusa ter pod materinskim varstvom božje Matere Kraljice Slovencev, tako na človeški kot na krščanski ravni, v blagor tudi celotne družbe, v katero ste vključeni.

Vsak dan naj vas spremlja moj posebni apostolski blagoslov, ki ga iz srca podeljujem vam in vsem, ki so vam dragi.

---

*Vsi skupaj delujte za blagor našega ljudstva, branite vero naših očetov, skrbite za pravico, blagostanje in lepo ime naših Slovencev; in pa skrbite tudi za ohranitev narodnega jezika in značaja, ker dokler Slovenec ostane Slovenec, ostane tudi pobožen in pošten.*

(Ivan Trinko)

# Živi klic

Ob odkritju spomenika  
Ivanu Trinku-Zamejskemu v Novi Gorici

*Pod Kostanjevico v dan jesenski  
ves žari Erjavčev drevored:  
velikan po duhu in poet  
tu oživel je za rod slovenski.*

*Ljudstvo svoje iz srca je ljubil,  
branil ga v težavah skozi čas,  
da domače govorice glas  
ne bi v tujem morju se izgubil .*

*S silami duhovnega zaklada  
on, Slovenije Beneške sin,  
rešil svoje brate je propada.*

*Naj svetal, hvaležen gre spomin  
pesniku slovenskega Zapada!  
Živi klic nadiških je dolin.*



Dr. Emil Cencič govori na proslavi

## Trinkov spomenik v Novi Gorici

Klub starih goriških študentov, ki je postavil že mnogo obeležij in spomenikov uglednim slovenskim možem, je letos počastil tudi buditelja Beneških Slovencev Ivana Trinka.

Dne 14. oktobra popoldne se je zbralo veliko število izobražencev in preprostih ljudi na Erjevčevi cesti v Novi Gorici. Prišli so tudi iz Benečije, Trsta in Gorice. Zbor Rečan z Ljes se je v svojih uniformah zvrstil pred pokritim spomenikom. Ob spomeniku sta stala Trinkov pranečak Tinac in urednik »Novega Matajurja« Izidor Predan. Na majhnem odru je po zvočnikih pozdravil navzoče Vladimir Gradnik in napovedoval točke slovesnosti.

Pranečak Tinac in Predan sta odkrila spomenik, ki so ga navzoči pozdravili z dolgim ploskanjem. Zbor je zapel beneško pesem »S strani Matajurja«, dijakinja iz Benečije pa je recitala dve Trinkovi pesmi. Nato je stopil na oder župnik iz Gorenjega Tarbija dr. Emil Cenčič, ki je v lepem govoru orisal življenje in delo Ivana Trinka. Pozval



Stane Raztresen recetira Čedermacovo pridigo

je vse Slovence iz matične domovine, naj ne prihajajo v Benečijo kot v muzejsko deželo, ampak naj nadaljujejo delo Ivana Trinkina, ki se je boril za pravice tega zapuščenega ljudstva, da bi končno tudi beneški Slovenci prišli do svojih šol, da bi mogli pokazati svetu svojo bogato kulturno dediščino.

Zbor Rečan je nato zapel nekaj narodnih pesmi. Pretresljiva je bila beseda gledališkega igralca Staneta Rztresena, ki je z občutkom in doživeto ponovil Čedermacovo pridigo iz Bevkovega romana o Kaplanu Martinu Čedermacu. Njegova beseda je segla tako globoko v srce vsem navzočim, da so celo moški imeli solze v očeh. Trinkov spomenik bo ostal vsem rodovom, ki bodo stopali mimo njega, živa vest, da »ne le to, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan«!

Da bi vsem omogočili vpogled v Trinkovo duhovno bogastvo, sta Marijan Breclj, knjižničar v Goriškem muzeju in Jožko Kragelj pripravila v Kromberku razstavo Trinkovih del. To razstavo so obiskale razne šole in mnogi, ki se zanimajo za Benečijo. Razstava je skušala prikazati Trinka kot pesnika, pisatelja, prevajalca, risarja, glasbenika, filozofa in vzgojitelja. Njegovo bogato in razsežno delo še vedno čaka strokovnjaka, ki

bi nam prikazal resnično Trinkovo osebnost in bi spoznali v njem velikana duha, ki je bil mnogim vzor človeka, duhovnika in znanstvenika.

---

STEFAN TONKLI

## Juanu Trinku

*Po tisoč letih vstal si učenik  
in bratoma se svetima pridružil,  
da kakor ona narodu boš služil  
in hkrati mu boš bakla in vodnik.*

*Ko šla z Moravskega sta brata v Rim,  
sta nesla s sabo knjige dragocene  
v potrdilo, da blagoslovljene  
po Petru bodo trdna bramba njim,*

*ki bodo tisoče slovanskih vrst  
v slovenskih črkah in slovenskih slovih  
učili vero v selih in domovih  
in z Duhom božjim jim delili krst.*

*Germanski sli so res nosili križ  
v levici — a v desnici meč prekruti,  
da mogel si boleče klice čuti  
namesto petja v sveti paradiž.*

*Ti, Ivan Trinko, bil si božji mož:  
v levici knjigo — Tvoje Poezije  
kot gorsko cvetje, ki v samoti klije,  
a dragocen je šopek naših rož.*

*Desnica Tvoja — Mojzesova dlan —  
postave božje nauke nam podaja,  
da narod najde pot do dveri raja,  
Molitvenik je v oporoko dan.*

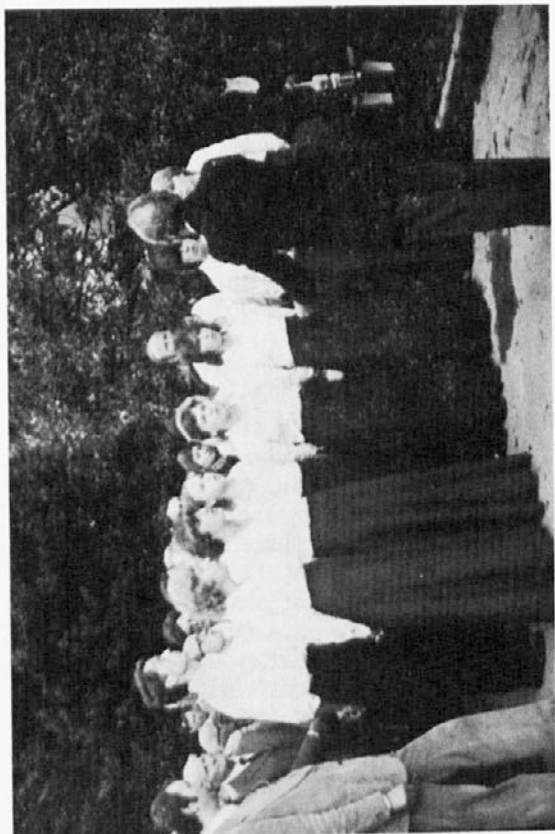
*Nerazvezljiva sta: molitev - spev,  
naj žubori slovenska govorica,  
naj sveti vedno Kristova resnica,  
obe sta božje milosti odmev.*

---

*Marsikako zlo zrno, marsikako nezdravo  
načelo se nam podaja skrbno zavito in za-  
motano v mamljivo, blestečo obliko, z neka-  
ko navidezno naivnostjo in brezskrbno, ta-  
ko da ne more vsak na prvi mah sumničiti  
o veliki zlobi in o smrtnem strupu, ki se  
skriva v njem.*

(Trinko)





Zbor Rečan poje pri odkritju spomenika

# Iz Trinkovega pisma

Zadovoljem sem, da znam vsaj par besed kolikor toliko pravilno pisati. Pri nas ni to mala reč. In niti se ne sanja o Slovencih in njih literaturi. Govorimo res neko slovensko narečje, ali pravega slovenskega jezika ne poznamo, in kdor hoče znati, mora se ga se slovnico in slovarjem v roci učiti. Seveda potreben bi bil tudi učitelj, ali — nel beatissimo regno d'Italia — ne boste našli učitelja slovenskega jezika. Slovenščina, ali bolje naše narečje (ker slovenščina ni znana) je ostro prepovedano v naših šolah; govoreč o naših šolah, imam v misli samo početne, elementarne, od ostalih ne morem govoriti, ker jih nimamo, razun ženske pripravnice za učiteljice v Šenpetru Slov., katera pa dasiravno na Slovenskem, se mora vendar le laška zvati. Srečni vi Slovenci avstrijski, da se morete vsaj vašega jezika naučiti. Pri nas je vse neč, vse neč; vse mrtvo — prava puščava. Smiluj se Bog!

Trinkovo pismo leta 1885.

## STRICU ZA GOD

Ivan Trinko

*In tudi ti, predragi stric! na misel  
Mi prideš; godu tvojega se spomnim  
In srce hrepeneče  
Želelo bi goreče  
Perut mogočnih, da bi me nosile  
Čez jasni zrak v slovenske kraje mile.  
Zakaj ni dano, da pred teboj  
Svoje hvaležno bi odkril ti srce?  
Zdaleka vsaj njegove  
Poslušaj stric! glasove,  
Ki sapici jih v noč šepečem dé bi  
Čez plan in goro jih donesla k tebi.  
Velik je Bog in milostljiv je tudi  
Ki nam podaril dnove je življenja.  
In ti tud znaš, da jeznorito morje  
Ta tužni svet je in čolnič v valovji  
To naše je življenje;  
Bede, skrbi, trpljenje  
Brodari naši so, ki čoln nam vode  
Dokler ga ne požrejo jezne vode.  
Da šibka barka naše je življenje,  
Igrača lahka silam silovitim.  
In blagor mu, ki srečno  
Priplava v luko večno;*

*In predno val potisne ga v globino,  
Na suha tla mi stopi v domovino.  
In kaj mi pač je, dragi stric! želeti  
kot to, da mirno voziš se po morji?  
Naj hrup valov polegne,  
Oblak naj se raztegne  
Ki nebo krije, in zvezdice krasne  
Naj sijejo ti z visočine jasne.  
Prijazna naj ti v jadra sapca piha  
I čelo naj hladi ti utrujeno.  
Zdravlje, radost i veselje  
Vse kar so tvoje želje  
In kar nebo ljubljencem svojim hrani  
Vse to želi danes — nečak ti vdani.*

(Iz Trinkove zapuščine)

---

*Dobra žena lahko izboljša svojega moža,  
slaba lahko pokvari dobrega.*

(Trinko)

*No, lahko se reče, da žena ima v svoji  
roki usodo družine in naroda. Če družina  
ima na čelu pošteno, delavno, uzorno gospo-  
dinjo, blagor ji! A zopet gorje družini, kojoj  
vodi slaba, pokvarjena mati!*

(Trinko)

## Dvanajst pisem Ivana Trinka Baudouinu de Courtenayu

Poleg »Nekaterih opazk ruskega profesorja« v *Soči*, letnika 1872 in 1873,<sup>1</sup> ki jih je Jan Baudouin de Courtenay (1845-1929) napisal o svojih stikih s slovenskimi izobraženci in preprostimi ljudmi, s katerimi se je srečaval ob prvih obiskih v slovenskih deželah, je korespondenca med njim in slovenskimi dopisniki še vedno izredno pomemben in zanimiv vir slovenske kulturne zgodovine obdobja pred začetkom prve svetovne vojne. Iz bogate, še neobjavljene Baudouinove korespondence, ki se hrani v arhivih Sovjetske Znanstvene akademije v Leningradu,<sup>2</sup> objavljamo dvanajst pisem, ki jih je Baudouinu pisal pesnik, pisatelj in mislec Slovenske Benečije Ivan Trinko Zamejski (1863-1954).<sup>3</sup> Objavljamo jih z željo, da bi kdo poskrbel za objavo Baudouinovih pisem Trinku, ki so se ohranila v Trinkovi zapuščini, a hkrati z željo, da se ob petdesetletnici smrti Jana Baudouina de Courtenaya skromno oddolžimo spominu na veli-

kega moža in njegovo delovanje na Slovenskem.

V Baudouinovskem arhivu je ohranjenih dvanajst Trinkovih dopisov iz obdobja 1890-1907, od katerih prvo (8. avgusta 1890) je očitno res prvo, s katerim je mladi profesor na nadškofijski gimnaziji v Vidmu navezal stike z učenim Poljakom,<sup>4</sup> a zadnje (17. novembra 1907) brez dvoma ne poslednje v njuni korespondenci. Gre za sedem pisem in pet dopisnic, s katerimi je Trinko odgovarjal Baudouinu delno iz Trčmuna, delno iz Vidma; naslovljena so Baudouinu ob njegovih obiskih v Italiji — v Videm (pismi št. 1 in 4) in v Čedad (št. 9, 10); eno pismo v Krakov (7), eno v Dorpat-Jur'evo (8), šest pa jih je brez oznake naslova (2, 3, 5, 6, 11, 12). Čisto gotovo niso to vsa Trinkova pisma Baudouinu; vsaj na eno lakuno je mogoče sklepati iz dopisa št. 8 (19. avgusta 1900). Ni verjetno, da bi si Trinko in Baudouin dopisovala po letu 1914, ko so se začela težka leta Baudouinovega življenja, vendar je zanimivo, da se je učeni Poljak spominjal Trinka še v enem poslednjih pisem, ki jih je pisal iz Varšave svojemu češkemu prijatelju Adolfu Černyju, ko pravi: »O najinih znanjih v Reziji nimam nobenih vesti... V zadnjem času mi je pisal bibliotekar knjižnice

mesta Vidma in mi poslal pozdrave profesorja Monsignorja Ivana Trinka.«<sup>5</sup>

O čem govorijo ohranjena Trinkova pisma Baudouinu? Najprej in predvsem ta pisma ilustrirajo Baudouinove stike s slovenskimi izobraženci in bodo dragoceno gradivo za življenjepis Jana Baudouina de Courtenaya. Po drugi strani pa dokumentirajo Trinkovo osebnost, njegovo zanimanje za ruski jezik in rusko literaturo, in njegovo posredniško vlogo med Baudouinom in vrsto sodobnikov v videmski furlanski kulturi kot B. Guyonom, S. Leichtom, G. Loschijem in F. Musonijem. V kontekstu celotne korespondence s slovenskimi sodobniki ta pisma morda najlepše odražajo toploto in prisrčni odnos, ki ga je slovenski izobraženec gojil do velikega Slovana in njegovega zanimanja za slovenski narod.

Dopisi si sledijo v kronološkem redu. Oglati oklepaj označuje, kar je dodanega. Opombe pod črto predstavljajo komentar Trinkovim sporočilom.<sup>6</sup>

#### OPOMBE

<sup>1</sup> Izšlo tudi v ponatisu: *Nekatere opazke ruskega profesorja* (Ponatisnjeno iz »Soče« 1. 1872 in 1873). Spisal Jan Baudouin de Courtenay. Gorica 1873. 75. str.

<sup>2</sup> Cf., Tolstoj, N. I., »O rabotax I. A. Boduèena de Kurteneè po slovenskom jazyku«, *I. A. Boduèn de*

*Kurteneè (k 30-letiju so dnja smerti)*; Moskva: AN SSSR, 82-119.

<sup>3</sup> Pisma se hranijo v Arhivu AN SSSR v Leningradu pod oznako: »Fond 102, Opis' 2, No. 310«. Pisma objavljamo z dovoljenjem Sovjetske Akademije znanosti v Leningradu. Raziskovanje v Baudouinovskem arhivu sta avtorju omogočila ameriška ACLS in sovjetska AN SSSR, za kar se avtor obema institucijama najtopleje zahvaljuje.

<sup>4</sup> V Reziji in Beneški Sloveniji se je ohranila tradicija, da je Baudouin de Courtenay po narodnosti Rus. Baudouin sam popravlja to napako v svojem »Listku« v *Slovenskem narodu* (Maribor), št. 90 (Torek, 9. aprila 1872), ko dodaja urednikovemu stavku: »Vidi se ... kako se je Rus v nekoliko tednih naučil svobodno slovensko pisati...«, sledečo pripombo: »Sleduet čitat': Poljak.« Cf., *Priloženije k I-mu Otčetu* (1877).

<sup>5</sup> Bešta, T., *Listy J. Baudouina de Courtenay do A. Černego*. (Wroclaw-Warszawa-Krakow-Gdansk: PAN, 1972), 225.

<sup>6</sup> Podatke v opombi (4) k pismu št. 7, in v opombi (1) k pismu št. 11, je oksrbel msgr. dr. Kazimir Humar, kateremu se za prijateljsko pomoč najlepše zahvaljujem.

## 1.

Na Trčmunu 8. avg. 1890<sup>1</sup>

Preblagorodni in Veleslavni Gospod!

Z veseljem sem prijel Vašo cenjeno dopisnico. Prava čast mi bo se spoznati z Vami, ki imate toliko lepih zaslug za Slovane sploh in pa še posebe za nas pozabljene Be-



neške Slovence. Ako bi vedel kedaj in kje boste v Tarčentu<sup>2</sup> jaz bi Vas prišel obiskat tja. Zdaj sem na počitnicah doma na Trčmunu (p. S. Pietro al Natisone), in v Vidmu bi me ne našli. Ako pa mi blagovolite naznaniti katerega dne boste v Vidmu, tudi lahko tja pridem. Samo 16, 17, 18 avgušta nisem prost; vse druge dneve imam popolnoma na razpolaganje.

Z odličnim spoštovanjem se Vam poklanjam. Vdani Vam sluga

Ivan Trinko

Moj naslov: Tercimonte - S. Pietro al Natisone.

---

<sup>1</sup> Od leta 1889 je bil Trinko profesor na nadškofijski gimnaziji in liceju v Vidmu. Poleti je bil doma in verjetno mu je Baudouin de Courtenay pisal tja, v Trčmun, odkoder mu Trinko odgovarja.

<sup>2</sup> Poleti 1890 je bil Baudouin v Reziji in Beneški Sloveniji. Glej opombo št. 1 k pismu 4.

## 2.

Udine 13/12 [18] 90

Preblagorodni Gospod!

Opravil sem vse po Vaši želji, in pošiljam Vam dotično besednikovo polo.<sup>1</sup> Kadar Vam bode treba še kaj iz Italije, prav slo-

bodno se do mene obrnite, in jaz Vam po mogočnosti poslužim.

Pa nekaj bi Vas tudi rad poprosil. Učim se nekaj ruski in bi želel imeti kakov literarni ruski časnik, iz katerega bi mogel tudi zajemati literarne ruske novosti, ter jih oznanjevati v italijanskih listih, kateri še le premalo poročajo o delovanju ruskih pisateljev. A lista plačevati bi ne maral, ker že takoj preveč za moje razmere plačujem za slovenske publikacije. Prosim torej, blagovolite, ako Vam ni prenadležno, spregovoriti za me pri upravništvu kakovega lista, ne bi li mi ga brezplačno pošiljali.<sup>2</sup> A to, seveda, ako Vam ni sitno in nadležno. Prav hvaležen bi Vam bil. A prosim, ne zamerite za mojo predrznost!

Z odličnim spoštovanjem se Vam poklanjam. Vdani Vaš sluga

Ivan Trinko

---

<sup>1</sup> Iz tega pisma ni razvidno, kaj naj bi bila »besednikova pola«, ki jo Trinko pošilja Baudouinu.

<sup>2</sup> Ali je Baudouin izpolnil to Trinkovo željo in s katero revijo, bi bilo lahko ugotoviti le na podlagi Trinkove zapuščine.

V Vidmu 7/2 [18] 91

Preblagorodni Gospod!

Srčna Vam hvala za Vaše cenjeno pismo in za Vašo skrb za me. Res, žal mi je že bilo da sem se bil predrznil nadlegovati Vas z mojim pismom, in Vas tukaj zopet ponižno oproščenja prosim.

Časnika ne dobivam iz Rusije še nobenega.<sup>1</sup> Sicer pa meni bi ne bilo treba velicnih in političnih listov, ampak bi rajše imel kaj literarnega, v kojem naj bi mogel tudi zajemati novosti iz sedanje ruske literature, in to zaradi tega ker bi me veselilo jih naznanjevati italijanskemu občinstvu, kateremu ruska, in sploh slovanska literatura je prav malo znana.<sup>2</sup>

Z odličnim spoštovanjem in z iskreno hvaležnostjo se Vam poklanjam. Vdani Vam sluga

Ivan Trinko

<sup>1</sup> Glej pismo št. 2, opomba 2.

<sup>2</sup> Kot znano, se je Trinko ukvarjal z ruščino vsaj od 1886 dalje. Kasneje je prevajal iz sledečih avtorjev ruske književnosti: Puškin, Gogolj, Turgenjev, Nekrasov, Tolstoj. Cf., Budal A., »Ivan Trinko in umetnost«, Trinkov zbornik, Trst 1946, 66.

[dopisnica:] ferma in posta - Udine  
Preblagorodni Gospod!

Stoprav danes sem prejel Vašo cenjeno dopisnico od 12/8.<sup>1</sup> Prav veseli me da ste zopet med nami in srčno rad Vas bodem videl. Jaz bodem v četrtek (17) v Šenpetru; ako Vam je mogoče oni dan na omenjeno mesto priti, bi mogla skupaj obiskovati g. Musonija,<sup>2</sup> kater je menda doma. Tudi ne bo težko se pri družih gospodih oglasiti, po Vašej želji.

Če v Šenpetru Vas ne bodem videl, ako me okoliščine ne zadržijo, Vas obiščem v Čedadu.

Za sedaj se Vam sè srčnim pozdravom in spoštovanjem poklanjam. Vdani Vam

Ivan Trinko

Trčmun 15/8 [18] 93

<sup>1</sup> Pisano iz Trčmuna, kjer je bil Trinko na počitnicah. Baudouin se je moral javiti Trinku iz Čedada, kamor je poleti 1890, 1892 in 1893 občasno zahajal na svojih potovanjih po Reziji in Slovenski Benečiji, ko je pripravljajal za natis tekste prve knjige svojih *Materialen zur südslawischen Dialektologie und Ethnographie, I. Resianische Texte* (St. Petersburg 1895). Za časa bivanja v Čedadu je Baudouin verjetno stanoval pri odvetniku Podreki, katerega naslov daje Černyju v pismu 3. julija 1892. Cf., Bešta, op. cit., 42.

<sup>2</sup> Francesco Musoni († 1927).

5.

Visokočastiti in Preblagorodni Gospod!

Ko sem se teh dni vrnil v semenišče, našel sem lepo Vašo knjigo *Iz lekcij po latinski fonetiki*,<sup>1</sup> katero ste mi blagovolili doposlati. Srčno me je razveselilo, zato pa prav toplo se Vam za prijazni dar zahvaljujem. Nisem je še na drobno pregledal; pa o dolgih zimskih večerih si jo hočem skrbno prečitati. Ako Vam morem s kako uslugo mojo hvaležnost izkazati, rad Vam jo storim o priliki.

Z globokim spoštovanjem in sè srčnim pozdravom se Vam poklanjam. Udani Vam

Ivan Trinko

V Vidmu 31/10 [18] 93

---

<sup>1</sup> Trinko navaja v cirilici. Gre za Baudouinovo knjigo *Iz lekcij po latinski fonetiki*. Voronež 1893, XXXV + II str., ki predstavlja ponatis iz *Filologičeskix zapiskov*, 1884-1892. Cf. Bokareva, L. E. in A. A. Leont'ev, «Spisok trudov I. A. Boduèena de Kurtenè (1845-1929)», *I. A. Boduèn de Kurtenè (k 30-letiju so dnja smerti)*, Moskva: AN SSSR, 1960, 82-119; N. 127.

6.

Visokoučeni gospod profesor!

Nedavno sem prijel od Vas brošuro z oceno Loschijeve »Resia«.<sup>1</sup> Hvala Vam srč-

na! Vi se še vedno spominjate na me, a jaz tudi sem ohranil prijazen spomin na Vas, dasi nimam prilike pismeno občevati z Vami. Sklicajte se na ta spomin in na Vašo ljubeznivost, usojam si Vas nadlegovati z malim filologičnim vprašanjem. Neki gospod želi znati je li so slovanskega izvora besede: *Buja, Buje, Bujatti, Bujaković* in druge slične. Sam mu nisem znal odgovoriti, ker nisem filolog, a obljubil sem mu da se obrnem do učenjaka, ki bi znal točno odgovoriti. Istotako želel bi znati odkodi je krajevno ime *Porpetto* (v starih listinah Propetum), ki se nahaja v oni zoni, koder so bili nekdanj naseljeni Slovenci.<sup>2</sup> To je mala vas na nižjem furlanskem (basso Friuli). Ni li morda tudi to ime slovanskega izvira?

Prav hvaležen Vam bodem, če mi to razjasnite.

Že dolgo Vas ni bilo med Italskimi Slovenci;<sup>3</sup> morda boste porabili letošnjo priliko o stoletnici Pavla Diakona v Čedadu.<sup>4</sup> Takrat me bo veselilo da Vas zopet vidim. Udeležba pri slavnosti in k zgodovinskemu kongresu, kakor se vidi, bo prav velika. Samo da se bo znal skazati Čedad! Priprave se delajo a vse se mi zdi še tako negotovo in neodločeno, da ne vem kako izpade ko-

nečno vsa stvar. Kedar utegnem napravim o tem mal dopis za »Slovansky Prehled«.<sup>5</sup>

Z globokim spoštovanjem in srčnim pozdravom se Vam poklanjam. Udani

Ivan Trinko

Videm, 22/4 [18] 99

---

<sup>1</sup> Cf. oceno knjižice G. Loschija: *Resia. Paese, abitanti, parlate*. Firenze 1898. Ocena je verjetno izšla v reviji »Kraj«, ki jo je izdajal A. Černy (1899), pod naslovom »Slowanie we Wloszech«. Cf. Bokareva-Leont'ev, št. 211.

<sup>2</sup> Ni razvidno, ali je Baudouin kdaj poslal Trinko odgovor na ta vprašanja. Zdaj primerjaj F. Bezljaj, »Etimološki slovar slovenskega jezika«, I, Ljubljana 1976, pod *bujen*. Za Porpetto, prim. Giovanni Frau, »Dizionario toponomastico del Friuli-Venezia Giulia«, Udine 1978, 94.

<sup>3</sup> Nazadnje poleti 1893.

<sup>4</sup> Za stoletnico Pavla Diakona, 3.-5. septembra 1899, se je v Čedadu vršil kongres zgodovinarjev, na katerem je Baudouin nastopil s predavanjem »Sull'appartenenza linguistica ed etnografica degli Slavi del Friuli«. Predavanje je izšlo v »Atti e memorie del Congresso storico tenuto in Cividale nei giorni 3, 4 e 5 settembre 1899«, Cividale 1900.

<sup>5</sup> Cf. I. Trinko, »Italski Slovinci«, *Slovansky Prehled*, I, Praga 1899, 223-229. Stike med Trinkom in Černyjem, urednikom »Slovanskych Prehledov«, je verjetno navezal Baudouin. Glej njegovo pismo Černyju z dne 8. avgusta 1898, v katerem našteva med možnimi slovenskimi sodelavci revije: Štreklja, Lampeta, Gregorčiča, Trinka in Škrabca; cf. Bešta, op. cit., str. 80.

[dopisnica:]<sup>1</sup>

Preblagorodni, visokoučeni Gospod!

Dobil sem vse tiskovine, katere ste mi blagovolili poslati. Prav srčno se Vam zanje zahvaljujem; istotako tudi za naslov in nasvet glede Tolstojevega »Voskresenja«. <sup>2</sup> Prosim, blagohotno, oprostite če Vam nisem takoj pisal. Kakor Vam je znano že odkar ste bili v Vidmu,<sup>3</sup> smo imeli hudo bolnega našega semeniščnega rektorja; žalibog! umrl je ravno teh dni. Škoda po njem, ker je bil naklonjen Beneškim Slovencem.<sup>4</sup> Radi nje ga nisem mogel prej pisati. Za »Slov. Prehled« sem spisal ob času malo poročilo.<sup>5</sup> Ob enem s to dopisnico Vam pošiljam tudi »Don Chisciotte«.<sup>6</sup>

Z globokim spoštovanjem in srčnim pozdravom se beležim vdani Vam

Ivan Trinko

Videm, 28/IX [18]99

<sup>1</sup> Trinkova dopisnica je naslovljena na Baudouinov krakovski naslov: ul. Pedzichów 12.

<sup>2</sup> Katere so bile te »tiskovine« in na kaj se nanaša nasvet glede Tolstojevega romana, bi bilo mogoče ugotoviti le iz Baudouinovega pisma Trinku v njegovi zapuščini. Naslov Tolstojevega romana je v pismo naveden v latinici.



<sup>3</sup> Baudouin je bil v Vidmu 1893.

<sup>4</sup> Rektor semenišča v Vidmu Antonio Antivari.

<sup>5</sup> Glej opombo 6 k pismu št. 6. Baudouin je iz Krakova 18. septembra 1899 pisal Černyju: »V Čedadu sem bil zelo len in Vam nisem odgovarjal. Dopis o historignem kongresu naj bi bil napisal Trinko; ali ga je napisal?« Cf., Bešta, op. cit., 103. In v naslednjem pismu Černyju nekaj dni kasneje (21. septembra 1899): »Pošiljam Trinkov dopis. Zdi se mi, da nikakor ni slab. Na nekaterih mestih sem napravil nekaj drobnih sprememb in dodatkov.« (Cf., Bešta, op. cit., 103.

<sup>6</sup> Gre za neidentificiran italijanski prevod Cervantesovega »Don Kihota«.

## 8.

[dopisnica:]<sup>1</sup>

Udine 19 VIII 1900

Visokocenjeni, slavni gospod!

Čudim se da niste dobili korektur, ktere so Vam bile poslana že skoraj mesec dni z malim popravkom v rokopisu.<sup>2</sup> Sprememba, katero sem napravil, je povsem nezatna; substancijalno ni nič dotaknjenega, le obliko nekega odstavka sem malo ublažil. Pred par tedni sem Vam pisal na vseučilišče v Peterburg s prošnjo da hitro nazaj pošljete korekturo, da se tisk ne zakasni, a kakor vidim niste dobili korekture, ni moje dopisnice. Jaz sem bil proč od Vidma do danes; ravno zdaj sem iskal dr. Leichta,<sup>3</sup> a on je v

Čedadu. Jaz mislim da Vaše delo je že ti-  
skano, ker niso hoteli nadalje čakati. Vse-  
kako jutri bom govoril z Leichtom. Z odlič-  
nim spoštovanjem in srčnim pozdravom  
udani Vam

Ivan Trinko

---

<sup>1</sup> Dopisnica je naslovljena v Dorpat-Jur'evu: Mühlen,  
Str. 5, Dorpat, g. Jur'ev, Liflandskaja gubernija.

<sup>2</sup> Verjetno gre za Baudouinov članek »Sull'apparte-  
nenza linguistica ed etnografica degli Slavi del Friuli«,  
ponatisnjen v posebni brošuri, s podnaslovom »Confe-  
renza tenuta in Cividale del Friuli nell'ultima adunan-  
za del Congresso storico internazionale a illustrazione  
dei tempi, della vita e delle opere di Paolo Diacono,  
5 settembre 1899«, in z oznako: »Cividale, Tipografia  
Giovanni Fulvio - 1900«.

<sup>3</sup> S. Leicht, direktor mestne knjižnice in muzeja  
v Vidmu.

## 9.

[dopisnica:]<sup>1</sup>

Udine, 25. VII. [1] 903<sup>2</sup>

Vaše Blagorodje!

Namesto Vam pisati, sem mislil da Vas  
danes osebno obiščem, toda ni bilo mogoče,  
in tudi prihodnje dni težko da dobim pro-  
stega časa da zletim do Čedada. Ravno zdaj  
imamo sklep šolskega leta, in ne morem se  
oddaljiti pred koncem julija. Če bo Vam mo-  
goče priti do mene, me bo jako veselilo;

najbolj sem prost od 2 popoldne do 4<sup>1/2</sup>. Če pa ostanete še do prvih dni avgusta potem Vas lahko obiščem takrat.

Z globokim spoštovanjem in srčnim pozdravom. Udani Vam

Ivan Trinko

---

<sup>1</sup> Dopisnica je naslovljena: Cividale, Casa Marega.

<sup>2</sup> Dopis je odgovor na Baudouinovo vabilo Trinku, naj ga obišče v Čedadu ob priliki njegove »komandirovke« k terskim Slovencem poleti 1901. Kot sam poroča, je Baudouin v juliju-avgustu 1901 delal ekskurzije v 13 vasi terskih Slovencev in popravljaj starejše tekste svojih zapisov in zapisoval nove, ki so kasneje izšli v »Materialen zur südslawischen Dialektologie und Ethnographie, II. Sprachproben in den Mundarten der Slaven von Torre in Nordost-Italien« (St. Petersburg, 1904), o čemer poroča v *Otčet-ih dejatel'nosti ORJaS imp. AN za 1901 god.* (St. Petersburg, 1902), 93-99.

## 10.

[dopisnica:]<sup>1</sup>

Udine 3 avgusta [1] 903

Veleslavni Gospod!

Če mi ne bo mogoče jutri (4) priti do Vas v Čedad, potem Vas bom čakal na postaji s prof. Loschijem.<sup>2</sup> Ako mi bo le mogoče, pridem do 10<sup>1/2</sup>, da se povrnem v Videm o poludne, ker bi ne mogel čakati do pete.

Drugače se gotovo vidimo na postaji, ker jaz ne morem še iti na počitnice radi raznih zadržkov.

Z globokim spoštovanjem. Udani Vam

Ivan Trinko

---

<sup>1</sup> Dopisnica je naslovljena na Čedad.

<sup>2</sup> Giuseppe Loschi, profesor na R. Istituto Forestale di Vallombrosa v Toskani, je bil Baudouinov dopisnik od 1890 do 1908 in sodelavec pri izdaji Rezijanskega katekizma. Cf. pismo 6, opomba št. 1. V Leningradu je ohranjenih 75 Loschijevih pisem Baudouinu, v katerih je v glavnem govora o izdaji Rezijanskega katekizma in o prevodu Sketove slovnice slovenskega jezika v italijanščino.

## 11.

Vaše p. t. Preblagorodje!

Gospod prof. Gujon, mlad Beneški Slovenec, kter Vam je menda znan,<sup>1</sup> me prosi da se k Vam obrnem s prošnjo da blagovolite odgovoriti ali bi mu bilo mogoče dobiti primerno službo na Ruskem.<sup>2</sup> On bi podučeval italijanščino na kaki gimnaziji, ali v kakem zavodu, ali kjer si bodi. V Italiji se mu ne ljubi ostati, in mimo tega želi se priučiti ruskega jezika. Zato se prav lepo priporoča Vašemu preblagorodju in iz srca Vam bo hvaležen ako mu morete dati dober svet in mu pomagati na kak način.

Z odličnim spoštovanjem in s srčnim pozdravom Vašemu Preblagorodju vdani

Ivan Trinko

Udine, 2. oktobra [19] 07

---

<sup>1</sup> Bruno Gujon . . .

<sup>2</sup> V seznamu ohranjenih pisem v Leningradu tega pisma ni; cf., Tolstoj, N. I., op. cit., 78-79.

## 12.

Vaše Visoko Blagorodje!

Najsrčneje se Vam zahvaljujem za pismo iz Pariza o Gujonovi zadevi<sup>1</sup> in za poslane Vaše velezanimive spise in brošure. Vi ste nenavadno pridni; o Vas se lahko reče — nulla dies sine linea! Bog daj da bi nadaljevali in končali svoje študije o Italijanskih Slovencih! O teh Vaših študijah sem lani poročal v »Accademia di Udine« in sem Vam bil dotični govor poslal v posebnem odtisku, a ne vem ali ste ga dobili ker nisem znal Vašega natančnega naslova.<sup>2</sup> Hranim še neke iztise in Vam jih lahko pošljem, če želite. Prof. Gujona nisem še videl teh dni in mu nisem še poslal Vaše knjige o Terskih Slovanih.<sup>3</sup> Izročim mu jo pa v kratkem. Glede njegove želje, dobro ste mu svetovali in se bo držal Vašega sveta. Zdaj deluje da pride

v Prago, pa kakor mi je pravil, tudi ondi ne dobi primernega mesta, vsaj za letos ne. To leto mora torej še ostati na kaki italijanski gimnaziji.

Z najglobokejšim spoštovanjem in s hvaležno udanostjo se Vam poklanjam

Ivan Trinko

Udine, 17. XI. [19]07.

---

<sup>1</sup> Morda ohranjeno v Trinkovi zapuščini. Baudouin je bil v Parizu v septembru-oktobru 1907. Guyonova »zadeva«, cf. pismo št. 11.

<sup>2</sup> Cf., Ivan Trinko, »Gli studi del prof. Baudouin de Courtenay sui dialetti slavi del Friuli«, Atti dell'Accademia di Udine, 1904-1905, Udine 1906, 85-94.

<sup>3</sup> Gre za *Materialien...*, II. (1904); cf., opomba 2 k pismu št. 11.

---

*Slovenske žene, pozor! Pomagajte si, izobražujte se, širite svoje duševno obzorje, preučevajte svoje pravice, zahtevajte, kar vam gre, a ne zabite svojih dolžnosti, ne zanemarjajte vere, ki vas opominja nanje, držajte se na stališču, katero vam je določila božja modrost in katero vam pojasnjuje vera. Ne dajte se motiti!*

(Trinko)

## SPOMINI NA MOJEGA STRICA IVANA TRINKA

V teh skromnih vrsticah hočem popisati njegovo bivanje v počitniškem času na Trčmunu pri nas v družini. Ustal je precej zgodaj, treba je bilo iti na vrh brega h cerkvi sv. Ivana maševat; vrnivši se domov, se je zmeraj ustavil v župnišču pri župniku Kjačiču, a ne za dolgo. Doma po zajtrku je zmolil brevir in po kratkem sprehodu prišel je poldan. Povedati moram, da je bil skromen v jedilu, gobe so ga res mikale, ker je zmeraj hodil jih brat, a kadar nie šel hodit je zmeraj čital knjige v raznih jezikih, a nam je zmeraj priporočal slovenske; če nismo razumeli kake besede, smo ga takoj upražali, kaj pomeni, on je bil zmeraj pripravljen use nam razložiti. Njegova volja je bila, da ostanemo zvesti krščanskim in narodnim izročilom.

**Pranečak Anton Trinko**

---

*Poznam, poznam od dni te mladih  
slovenski jezik, zlat krasan,  
ki v sebi hraniš vse miline,  
in vendar tak si nepoznan.*

(Trinko)

## Trinkovi poskusi v dramatiki

Literarni in kulturni zgodovinarji, ki so se ukvarjali s Trinkovim življenjem in delom, so nam iz njegove bogate ustvarjalnosti odkrili še marsikaj, česar standardne literarne zgodovine, ki so poznale le Trinka pesnika in pisatelja, niso povedale. Pa ne le to, da je bil slikar in glasbenik, ampak še celo vrsto njegovih ustvarjalnih področij.

Nič pa še ni bilo zapisanega, da bi bil Trinko poleg poezije in proze ustvarjal tudi na polju dramatike. Da ni nič takega objavil, vemo iz različnih slovenskih bibliografij, ki bi bile morale tako gradivo zaslediti in evidentirati. Zanimivo je tudi, da se tudi med njegovimi prevodi ne najde dramski tekst, ampak le proza in poezija. In vendar tudi o Trinku lahko zapišemo, da se je rahlo »poskusil«<sup>1</sup> tudi v dramatiki.

Za to govori troje skromnih enot iz njegove rokopisne zapuščine. Prva je skromen, štiri strani obsegajoč dramski zapis brez naslova in brez datuma nastanka. Gre za razgovor med A. in B., ki se razvija v štirih kratkih prizorih, ko nastopijo tudi postre-



žnica Anica in Jože. Delo je silno nezahtevno in gre le za preprost dialogiziran opis prepira v gostilni.

Tudi drugi dramski tekst je brez naslova in čeprav je brez datacije, ga je vendar mogoče precej natančno datirati iz vsebine. Nastal je med prvo svetovno vojno ob vpoklicu črnovojnikov, se pravi leta 191... Za točnost te datacije pa priča tudi v oklepaju pripisan Trinkov lastnoročni podatek »Za Cerčno gč. Lj. Mesar«. Torej je bil prizor napisan na prošnjo imenovane učiteljice Mesarjeve, ki si je s Trinkom dopisovala in je med njegovo ohranjeno korespondenco tudi nekaj njenih dopisov.

Čeprav je na prvi strani zapisano »I prizor«, je tekst ostal le pri tem, torej skromni enodejanki, ki jo Trinko istoveti s prizorom, kar je očitno tudi iz prejšnje enote. V enodejanki nastopajo štiri osebe: Tonček, Pepe, Šimen, Vanček; proti sredini nastopi še učiteljica. Kasneje je avtor Pepeta spremenil v Pavla, vendar le na straneh 1-3, medtem ko je v nadaljevanjih do konca ostal Pepe. Vse kaže, da se ni mogel docela odločiti. Ob imenih oseb, ki nastopajo v igrici, je pisatelj spočetka pripisal: »igrajo na cesti pred hišo«, kasneje pa to besedilo prečrtal. Prizor nam prikazuje torej skupino

štirih šolarjev, ki so vsi prevzeti od novic, ki jih lovijo od pogovorov staršev in odraslih v hiši, iz tega, kar poročil prinašajo časniki, pa od vesti, ki jih otroci sami drug drugemu pripovedujejo.

Otroke prevzema sveta ljubezen do domovine, za katero je treba žrtvovati vse in prelivati svojo kri, če treba. Vsi komaj čakajo, kdaj postanejo veliki (odrasli) in bodo korakali za zastavo ter prepevali bojne pesmi (Zastava že razvita je / morilna cev nabita je / nabrušen bridki meč . . .) Ob srečanju z učiteljico se to njihovo sveto navdušenje za vojsko, v katero je domovina šla, spremeni v skrb za uboge vojake, ki so marsičesa potrebni in jim je treba to oskrbeti. In tako gredo po vasi in nabirajo darove za vojake in za črnovojnike, »predno odidejo«, na vojsko namreč.

Prizorček je bil napisan po naročilu, zato še zdaleč ne moremo trditi, da bi bil Trinkov tudi po ideji, saj mu ni mogla biti prav posebno blizu, ko ni živel pod Avstrijo. Prizor namreč diha papirnato navdušenje, ki gleda domovino nad človekovim življenjem, in ljudi, ki gredo z veseljem prelivat kri.

Učiteljica Ljudmila Mesarjeva, na čigar prošnjo je Trinko napisal omenjeni prizor,

je bila še leta 1923 v Cerknem ter poučevala na petrazredni ljudski šoli, umrla je po drugi svetovni vojni v Gorici.

V tej zvezi bi morda kazalo omeniti še izvod Smetanove Prodane neveste v češkem izvirniku (7. izdaja v Pragi 1912, Urbánkova bibliotéka operních a operetních textův, rada II, sv. 27), ki jo je v celoti predelal in je videti, da je za razumevanje uporabljal češko-nemški slovar, saj si je na vsaki strani pripisal prevod po nekaj neznanih besed, včasih kar v nemščini, prevzetih iz slovarčka, največkrat pa že v slovenščini, včasih celo v narečju (češko: jako v plenkách chovala ima pripisan nemški glagol pflegen, zraven pa še »kakor v plenicaĥ "gleštala"«). Zanimivo bi bilo analizirati, kako je razumel češko frazeologijo. Včasih si ni vedel razlagati (npr. *Peníze na drevo* a bude konec. Tu je postavil le vprašaj in podčrtal besedici *na drevo*). Pri frazi *až po krk* je dopisal *do grla sit* za slov. *do grla sit*. In tako dalje.

Oba prizorčka bi kazalo navezati na primere iz Stritarjeve mladinske dramatike, saj jih je Stritar v podobni obliki objavljaj. V bistvu to niso umetniške stvaritve, temveč navadni pedagoški teksti, napisani na tezo, na neko moralno pravilo, dramsko obliko pa imajo le zato, ker so bili, ali name

njeni ljudskošolski mladini in torej za različne šolske prilike uprizorjeni.

Naj bo že tako ali drugače, ti skromni in nezahtevni dramski teksti nam kažejo še eno Trinkovo lice, ki bi se, sodeč po teh skromnih poskusih najbrž nikoli ne razvilo do pomembnejših stvaritev, ker je bila Trinkova duhovna predispozicija predvsem v lirični pesmi ter v likovnem izražanju.

(Za Cerkno gč. Lj. Mesar)

## I Prizor

Tonček, Pepe, Šimen, Vanček  
Igrajo na cesti pred hišo

TONČEK: Pojdi sem Pavel da se poigramo malce skupaj. Veš, tako je pusto in žalostno doma! Mama vedno plaka, stari oče molči, Anica noče igrati in je sitna — — —

PAVEL: Tudi pri nas je tako. Eh, kaj bova igrala! Se ne da! Naši čakajo pisno, pa ga neče biti.

TONČEK: Naša mama tudi je že dvakrat pisala pa ni dobila odgovora. Vidiš, če bi bil jaz na vojski bi glave sekal pa tudi pismo pisal.

PAVEL: Ne boš! ni tako lahko. Pravijo, da so Martinovega vstrelili, Mrakovega in

Lešnikovega so ranili, Rakarja so vjeli in na Rusko poslali in Bog ve še kaj! Naši se boje za Josipa. Morda je že mrtev ker ne piše!

TONČEK: Beži! Beži! Vaš Josip je korenjak da jih sto pokonča predno se ga kdo dotakne.

PAVEL: Da, da. Toda smrt pride če tudi ni sovražnika blizo. Pravijo da prifrči nekaj po zraku in žvižga, pa pade in zagrmí kot grom in se razpoči na vse strani in vojaki padajo kot snopje in kri teče da je strah.

TONČEK: Kaj pa je to?

PAVEL: Bog znaj! od daleč pride in smrt prinese. Take reči bruhajo topovi zemlja se vsa strese kadar sproži.

TONČEK: Uj! Kako mora biti grozno!

PAVEL: Gorjanovi so dobili včeraj pismo iz Galicije.

TONČEK: Kaj pravi?

PAVEL: Pravi, da naši zmagujejo. Pa vendar je dosti ranjenih in mrtvih. Vojaki mnogo trpijo. Ne vtegnejo ni jesti ni spati. In mraz je nenavadno hud. Snega do kolena in led.

TONČEK: Ah, morda zato zbirajo po hišah denar in topla oblačila za vojake?

PAVEL: Seveda. Glej, županov Šimen gre. Baje gospod župan vse vedo kako je na bojišču.

ŠIMEN: Kaj delata tukaj?

PAVEL: O vojski govoriva. Pa ti veš go tovo več kot midva; saj si županov.

ŠIMEN: Da; ako županovi ne znajo, kdo naj neki zna?

TONČEK: Tudi gospod dekan znajo.

PAVEL: Tudi gospod učitelj znajo.

TONČEK: Tudi — — —

ŠIMEN: No, no . . . tudi, tudi . . . Seveda znajo kaj, ker berejo časnike. Toda moj oče dobi mnogo cesarskih papirjev, grozno zapečatenih, da še časniki ne znajo, kaj je notri.

TONČEK: Ne pretiravaj . . . Časnik je časnik. Notri pride vse.

ŠIMEN: Župan pa je župan. Časnik piše, pa ne vkaže. Župan ukazuje.

PAVEL: Kaj se bosta prepirala. Povej rajši Šimen, če je kaka novica.

ŠIMEN: Črnovojniki pojdejo u boj. Pa še nobeden ne ve kedaj. Prišel pa je ukaz, da morajo oditi takoj po novem letu.

PAVEL: Aj, pa bo zopet žalost in jokanje.

ŠIMEN: Kaj jokanje! Babe jokajo pa

možki ne. Oče pravi da um in volja morata zmagati nad srcem. Domovina kliče in vsak mora iti veselo in srčno na vojsko zanjo. Drugače pridejo sovražniki in nam vse vzamejo, hiše nam zažgejo in postrelé nas, če ne bomo mirni.

TONČEK: Jaz tudi pojdem v boj za domovino, kadar bom velik.

PEPE: Jaz tudi. Ala, jih bomo sovražnike!

ŠIMEN: Jaz pa jih bom kar no konju vse se bo kadilo pred mano.

TONČEK: Juhé! Kako bo veselo!

PEPE: In zastavo bomo meli. Jaz jo bom nosil.

Zastava že razvita je  
Morilna cev nabita je,  
Nabrušen bridki meč.  
Zdaj puško v dlan in meč ob stran  
Napočil je krvavi dan  
Urá u boj besneč!

ŠIMEN in TONČEK: Urá u boj besneč!  
*(Vsi skupaj čedalje bolj razvneti):*

Napočil je krvavi dan  
Urá! u boj besneč!  
*(Pride mimo učiteljica):*  
Kaj kričite?

VSI DEČKI SKUPAJ: Urá! za dom med bojni grom! Tudi mi pojdemo! Boste jokali gospodična. Niti v šolo vam ne pridemo več.

UČITELJICA: No, no! Dobro, dobro! Vrli ste in tako navdušeni ostanite tudi kedar boste zreli za puško. Lepo je lepo, da se zavzimate za dragi dom. Pa tudi jaz ne bom jokala. Čemu jokati? Proč s solzami, proč s tožbami! Zdaj treba dela, dragi dečki. Domovina kliče na pomoč, vsakogar če le količkaj zmore. S solzami se nikomur ne pomaga.

ŠIMEN: Naš oče tudi tako pravijo.

PEPE: Kaj, boste li morda šli tudi Vi na vojsko?

UČITELJICA: Kaj ti pride v glavo? Kaj bi mogla jaz na vojski? In tudi vi vrli, toda mali dečki, kaj bi mogli pomagati v vojski? Za nadlego bi bili drugim. Veste kaj naj delamo rajše za domovino?

TONČEK: Kaj naj delamo?

UČITELJICA: Ravno sem hotela iskat da mi kdo pomaga. Ker ste že tako pridni, pojdite vi z menoj. Pošljem vas po trgu, od hiše do hiše, da razdelite vabila, ki sem jih pripravila. Tukajšnji oddelek Rudečega križa je sinoči sklenil prirediti veselico da dobi zopet kaj novcev. Vi boste vabila raznašali po hišah in morate tudi ustmeno na vse mo-



goče načine vabiti; gluhejšim morate kar v uha trobiti da pridejo. Trebamo mnogo denarja, torej mora priti skupaj vse kar gre in leze in položiti na altar domovine svoj prispevek. Z denarjem nakupimo vojakom nujno potrebnih stvari, ter jih podarimo našim črnovojnikom predno odidejo. In tako pomagamo ljubi domovini, tako, pomagamo cesarju, tako se vojskujemo proti sovražniku, tako postanemo deležni slave zmagovalcev in tako na dan zmage se bomo stokrat srčneje veselili, z zavestjo, da smo tudi mi na kak način pomagali našim hrabrim vojakom, proti grozečemu sovražniku. Ali je prav tako?

VSI DEČKI: Prav, stokrat prav! Živela gospodična!

TONČEK: Dajte vabila, dajte vabila!

PEPE: Vsi morajo priti.

ŠIMEN: Vlačili bomo nemarneže za obleko, za suknjo.

TONČEK: Kaj še! Za lase jih primemo če bo treba. Urá!

VSI DEČKI: Urá! Urá!

TONČEK: Urá. Na bojni dom za ljubi grom!

UČITELJICA: No pa ti že narobe staviš

besede od samega navdušenja. Pojdite, pojdite, dragi dečki z menoj — da hitro opravimo. In pazite: vsak mora priti.

VSI: Vsak mora priti. Vsak mora priti. Vsak mora priti!

UČITELJICA: In dosti denarja prinesiti.

DEČKI: In dosti denarja prinesiti.

PEPE: Petake

TONČEK: Desetake

ŠIMEN: Stotake

UČITELJICA: Vsak kolikor utegne po svoji moči; še krajcar bo dobro došel.

DEČKI: Vsak — vsak — živili — Urá!

---

*To pa si dobro zapomnite: če se ženska pokvari in postane hudobna — potem ni tako kmalu zdravila ni družini, ni družbi. Zlo je neizmerno.*

(Trinko)

*Ne rušiti reda, ki stoji na podlagi pravice in resnice, in ki ni odvisen od človeka, pač pa od samega Tvoritelja vesoljne narave!*

(Trinko)

# KAMENICA

29. 7. 1979

Govor župnika dr. Emila Cenčiča

*Tudi ljetos, že osemkrat zaporedoma, smo zbrani tle na Kamenici za naše vsakoletno srečanje s sosednimi narodi. Se muormo Bogu zahvalit za lepo uro, ki ljetos Buog nam je podariu.*

*Pa tudi če ura nam je nadlegovala prejšnje ljetu, mi njesmo obupali, zatuo ki na Kamenico nas vabi usako ljetu ljubezen do našega beneškega naroda, potarpežljivo prepričanje, da naša mala pa ljepa domovina zadobi tiste pravice, ki Buog ji je dau in ki kriva nemarnost in hudobija ljudi ji necje spoznat.*

*Živa vjera u Kristusa in naša trdna vjest nam je pomagala in nam pomaga po težki poti do buojših dni za našo beneško deželu.*

*Pogledita nam u lice, pogledita nam u roke in srce. Mi želimo biti pravi kristjani in pravi italijanski državljani. Nobednemu*

ne djelamo krivice, na gremo pruoti nobeni zapuovedi ne cerkveni ne državni. Samuo želimo, da bi naša zemlja ostala zvesta sama sebi, svoji dušici, svojemu jeziku, svojim navadam.

Željmo biti u mieru z usakim človjekom in z usakim narodom, ki živi blizu nas, ki je naš sosed. Podajamo roke Furlanom, Slovincem, Italijanom in Nemcem. Kristus nas je use odrješu s svojo krvjo, za use je umuoru na križe in že dva taužent ljet ima razpjete roke in prebodeno sarce, da bi nas use zbrau k sebi in nas use objeu u adno samo družino, družino božjih sinov.

Odložimo use naše sovrašтво, odstranimo use, kar nas loči. Trudimo se, da usi kupe bomo gradili nov svjet, buj človješki in buj pravični, svjet, u katerem usak človek in usak narod bo mou živjeti u frajnosti in spoštovanju. Kduor napada družega človjeka in drug narod, napada Kristusa, spet križa Kristusa. Usak, kduor se trudi, da pomaga družemu človjeku in spoštuje drug narod, pomaga Kristusu in zida na svjetu božje kraljestvo.

Bratje in sestre iz Benečije, Furlanije, Slovenije in Koroške, pogledimo se u oči, podajmo si roke, naj živi u naših srcih Kristusova luč: luč resnice, ljubezni in miru.

## Prof. Ivan Klodič-Clodig

Beneška Slovenije je dala vrsto slavnih mož, le da jih premalo poznamo. Ker je bila ves čas odrezana od ostalih slovenskih dežel in podrejena beneški republiki in od 1866 italijanski kraljevini, je bila tudi usoda beneškoslovenskih izobražencev povezana z italijansko kulturo. Doma so mogli pisati v materinem jeziku samo duhovniki, kot Peter in Jožef Podreka, Ivan Obalo, Ivan Trinko in še nekateri. Drugi izobraženci so morali pisati v italijanščini in teh je bilo veliko: Jakob Stelin iz Gornjega Tarbilja, Anton Podreka iz Špetra Slovenov, Ivan Vogrig iz Hlaste, dr. Carlo Podrecca iz Čedada, Ivan Klodič iz Klodiča, Evgen Blankin iz Bijače pri Špetru, Bruno Guyon iz Brnasa, Francesco Musoni iz Saržente in drugi. V knjižni slovenščini pa se je najbolj uveljavil Anton Klodič vitez Sabladolski iz Klodiča.

Ivan Klodič se je rodil 14. junija 1828 v Klodiču (Hlodecje, obč. Grmak) in je bil stric profesorja in pisatelja Antona Klodiča pl.

Sabladoskega. Kot vsi tedanji beneški otroci, ki so hoteli na gimnazijo, je odšel najprej na osnovno šolo v Čedad, da se je naučil italijanščine. Potem je dovršil v Vidmu gimnazijo, na univerzi v Padovi pa matematika, fiziko in meteorologijo (1852). Tedaj se je na doktorski tezi podpisal Giovanni Clodigh.

Takoj je postal profesor matematike in fizike na Klasičnem liceju in na Tehničnem zavodu (od 1866) v Vidmu, kjer je deloval celih 43 let, skoraj do smrti, ki ga je pobrala v Vidmu 5. marca 1898, starega 70 let.

Klodič je takoj po nastopu službe organiziral vremenoslovsko službo v Furlaniji in Benečiji, pri čemer mu je pomagala Furlanska kmetijska družba. Najvažnejše vremenoslovske postaje so bile v Vidmu, Tolmeču, Pordenonu in Pontablu, počasi pa je razvil celo mrežo z desetimi postajami. Tu so redno zapisovali vremenske spremembe in količino padavin. Klodič je ta poročila zbiral, jih obdeloval in objavljaj. Že 1867 je začel izdajati drobne knjižice na 18 straneh pod naslovom *Le osservazioni meteorologiche in Udine*. Izdajal jih je skoraj do smrti več ali manj redno.

1879 je začel sodelovati z vremenoslovske opazovanji v glasilu Furlanske kme-

tijske družbe *Il Bollettino* in do 1883 v vsaki številki poročal o vremenu in drugih pojavih, predvsem o padavinah skozi vse leto, o vremenskih neprilikah, o snegu, plazovih, potresu in podobnem.

O vremenskih opazovanjih je poročal tudi v letni publikaciji *Annali scientifici*, ki jih je izdajal Tehnični zavod v Vidmu, kjer je poučeval. Sodeloval je od 1868 do smrti, sprva redno vsako leto, pozneje občasno. Ta opazovanja se ločijo od prejšnjih po tem, da so podana z znanstveno tehniko, v njih je več razlag in primerjav.

Tretje vremenoslovske razprave pa je priobčeval v *Annuario statistico* v Vidmu pod naslovom *Clima della provincia di Udine* - Podnebje videmske pokrajine. Za leto 1874 je podal vremenska opazovanja v Pordeonu, Tolmeču in Vidmu, pozneje je pridružil še Pontabel.

Lahko bi rekli, da je bil Klodič največji strokovnjak za vremenoslovje, ne samo v deželi, ampak daleč naokrog. Razen z vremenoslovjem se je ukvarjal tudi z drugimi strokami. Čisti matematiki je posvetil samo eno razpravo, in sicer *O osnovnih načelih pri razlagi diferencialnega računa* (Izvestje videmske gimnazije in liceja 1859/60). V Analih Tehničnega zavoda je 1867 priobčil razpravo

*O osnovnih lastnostih materije*, pozneje je poročal o spremembah zračnega pritiska na Matajurju. Govoril pa je o strelovodih in o vlogi termometra pri parnih kotlih.

Prof. Klodič je aktivno sodeloval tudi v tedanjem videmskem kulturnem življenju. Bil je član videmske Akademije, najvišje kulturne ustanove, in njegova predavanja so izhajala v Akademijinih publikacijah. Tako je govoril o teologu patru Paolu Sarpi, o fiziku Di Luigiju Magriniju, o prof. Camillu pl. Marinoniju, o msgr. Jacopu Tomadiniju, o Francescu di Toppo in Giuseppeju Baldiseru. Ob zadnjem predavanju 18. januarja 1884 piše, da ga je govoril predsednik Akademije. Ne vemo, kdaj je postal predsednik, vendar je to čast, ki je ni dosegel menda noben drug Slovenec v Vidmu.

Klodič je bil Slovenec in tesno navezan na svojo rodno Beneško Slovenijo. O tem zvemo veliko ob smrti iz videmskega časopisa »Patria del Friuli« 5., 7. in 8. marca 1898. Tako je ob pogrebu govoril prof. Fr. Musoni »v imenu občine Špeter, ki je bila pokojnikova *mala domovina*«. Zatrdiril je, »da ni nikoli pozabil rodne vasi, rodnih dolin, ampak jih je ljubil vedno z enako ljubeznijo prvih let in se je zanimal za njihov napredek in ničesar ni opustil, kar bi mogli njim



koristiti«. Vsi domačini so gledali vanj »kot v naravnega zavetnika in branilca vseh svojih pravic«. Prefekt Prezzolini pa je poudaril, da se je leta 1848 junaško boril na strani beneške republike. Časopis poudarja njegovo »zelo uglajeno prijaznost, skrajno srčno dobroto, najvestnejšo poštenost in nenavadno nadarjenost«.

Pogreba se je poleg deželnih osebnosti udeležilo veliko domačinov, med njimi župan Štefan Chiabai iz Grmaka (Grimacco), Ivan Trinko, duhovnika Josip Jussig in Peter Cernotta, don Evgen Blankin, nečak pisatelj Anton Klodič, prof. Musoni in drugi. Vencev je imel 16.

Med Slovenci Klodič ni znan, zato ga niso uvrstili v Slovenski biografski leksikon v Ljubljani, kamor bi bil moral priti. Prav tako je premalo znan med Furlani, saj mu je posvetil Giuseppe Marchetti v svoji monumentalni knjigi *Il Friuli, Uomini e tempi*, Udine 1974, stran 954, samo nekaj vrstic.

Klodičevi hčerki Lucilli je posvetil Ivan Trinko dvojezično knjižico na 35 straneh in je izšla oktobra 1896 za njeno poroko z inž. Alessiom Herzenom, ruskega rodu. Knjižica ima naslov *Eccidio d'Aquileia* ter obsega italijanski prevod in slovenski izvirnik Trinkeve epske pesnitve Propad Ogleja, ki je iz-

šla 1893 v Ljubljanskem zvonu. Posvetilo v knjižico so podpisali trije duhovniki: G. Jussig, I. Trinko in E. Blanchini in v njem pravijo, da je Lucilla posvetila slovenski govoricici »s toliko ljubeznijo mnogo svojih prostih ur«.

---

MILKO MATIČETOV

## **Sto let stari folklorni zapisi iz nadiških dolin**

Če kaj lepega doživiš, slišiš, najdeš, ni prav, da bi se veselil sam, držal to skrito, morda zaklenjeno v predalu. Zato bom prècej pokazal vsaj malo tega, kar sem sredi oktobra 1979 videl in bral v rokopisni zopuščini poljskega lingvista Jana Baudouina de Courtenaya.

Na slovensko gradivo te obsežne zopuščine nas je leta 1960 opozoril N. I. Tolstoj v članku »O delih I. A. Baudouina de Courtenaya v zvezi s slovenskim jezikom« (izšlo v Moskvi v knjižici, ki jo je izdal slavistični inštitut akademije znanosti ZSSR ob 30-letnici B. de Courtenayeve smrti). Med papirji,

ki jih je veliki slavist izročil v varstvo ruski akademiji znanosti v Peterburgu (današnjem Leningradu) leta 1903, so tudi zapiski iz Nadiške doline (66 enot), nastali tri desetletja poprej — 1873-1877 — in prav na kratko omenjeni na str. 79 navedene spominske izdaje. Gradivo prihaja iz tehle krajev: Mažarola (32 besedil), neimenovan kraj (1), Špeter (9), Barnas (20), Petjah (3), Sovodnje (2) in Škrutove (7). V Leningradu nisem mogel spoznati, ne čigava roka je to pisala ne kateri domačin bi bil lahko to poslal ali dal tujemu učenjaku, ki je prišel tako od daleč študirat govore naših zahodnih krajev. Vendar upam, da se nam bo to posrečilo odkriti ali po pisavi ali po kakšnem korespondenčnem pričevanju.

Na mestu, kjer je po navadi zapisano ime kraja, beremo pri triintridesetem besedilu (izvirna številka 179): Vogrič. Kraja s takim imenom v Benečiji ni. Na liceju v Vidmu pa je učil prof. Ivan Vogrič (Giovanni Vogrig), ki si je dopisoval z B. de Courtenayem in ga morda tudi poznal osebno. In kakor je Vogrič novembra 1877 poslal B. de Courtenayu nekaj besedil v terskem narečju (gl. *Materialy II*, S. Peterburg 1904, 193-196), tako ali še laže bi mu bil mogel postreči tudi z gradivom iz rodnih nadiških kra-

jev in v govorih, ki so mu bili bližji kot čanébolški. Pripis »Vogrič« nam je ta hip prva kolikor toliko oprijemljiva sled za identifikacijo moža, ki je pred sto leti sam od sebe ali na prošnjo Baudouina de Courtenaya zbiral ustno izročilo Nediževcev in Rečanov.

Z mislijo pri Trinkovem koledarju sem si v leningrajskem arhivu Akademije znanosti ZSSR (fond 102, op. 1, N. 2) prepisal nekaj besedil, ki vam jih tule pošiljam zvesto po izvirniku, samo v preprostejši pisni podobi. Tem besedilom sem dal številko in naslov, ki ga v izvirniku nimajo.

### 1. »Ganite se dõba!«

Ankràt je bila na ženà, ki je garduò gledala možà. On si je stuòru, de je umrù. Su ga luòžli u kasèlu an su ga nesli pruòt britofu. An je pasù pod nin dõban. Njèga ženà je bila zàt, ji jokàla. Kadar je biu ràuno pod dõbon, se je popàdu za verh an j ostù obièšen z rokmì an je šu nazàj na duòm. Zan cajt potadà je za pràve umrù. Su ga nesli po tìsti pòt nazàj an tudi ženà je bila za njin. An kar su bli blìzu tìstega dõba, je jàala ženà tin, ki su ga nesli:

»Ganite se, de se nà nazàj popàde!«

(Špeter)

## 2. Čečè ubìle petelina

Ankràt na màti je mièla adnìga petelìna, an njih čečè je klicala, kar je pièu petelìn. An tadà so ble jèzne an so ga ubìle. Kar je zmànku petelìn, màti jih je stùkla. Niè vièdela viè za ùro za jih klicat an u strahu za zamudìt jih je začèla klicat ob danàjsti. Čečè, ki so ùpale stuòrt dobro, ubìt petlìna, so se perpràvle še guòrš nadlògo.

Proguòr diè, de s slàbin začètkon na boš mèu màj dobregà komplìtka.

(Barnas)

## 3. »Okuòle svetega Jakopa«

Ankràt je biu an Slovènj, k je pejù no kràvo u Vidan u tarh. Tele Slovènj je imèu kupcà sùbit za tol kràvo — adnegà Laha. Za imièt za norcà Làha, Slovènj, fùrbast, j odgòdu Lahu, kàdar je biu pràšan, kùlko cajta je breja tàle krava, mu je jàu, de je brèja okuòle svètega Jàkopa — zato ki jo je gnù okuòle cièrkve svètega Jàkopa u Udine.

(Škrutove)

## 4. De na pride tùča

Tu Kuòsti, kàdar se zagànja, ìmajo navàdo za zluòdja ustràšt, venèst uòn kondrè-

je tas hiše, ih obarnit u lùht, vile upičit tu gnoj, nàsot an rogè u uàjer stolè. Stolàn obàrnejo nogè u luht an ženè oblečejo kutuline naròbe, za de na prìde tùča al pà de štrjòni se na stàknejo.

Tàka je njih uràža.

(Barnas)

## 5. Gonàlce

a) Kar je màjhno, štir omàga; kar je veliko, svièt obràča; kar je stàro, hod h maš.

(Tiste je t e l è : kar je màjhno, sesè kràvo za štir sisce; kar je veliko, orjè, orjejo z njin tu zemji; an kar je stàro, rùnajo uòn z njegà kòže čerèuje.)

b) Je dùgo ku vàrca an vàrca niè, je zelenò ku braskù an braskù niè, jìma zobè ku miš an miš niè.

(An tuò je a r b ì d a.)

c) Bièla njiva an černò siènje, modra glàva, ki ga not sièje — ki če tuo reč?

(K a r t a je njiva, t i n t a je černà, ki se sièje, je siènje tiste.)

d) Očà jìma tàužent an tàužent sinì an usìm je kàpu ukùpu, kùker san seb ne.

(Tuò je d o b , k jìma ž e l o t , ki se jìmajò za njegà sinì, k jìmajò tisto kàpco gor na glàvi, an njih oča nièma nič.)

(Vse: Škrutove)

## 6. Prešmènterne babe

Prešmènterne babe,  
kakuò su gardè,  
z ne hiše u tu drugu  
mi nosju lažè.

Bon useku nu kjuku,  
bom babe perpèu,  
de na bòju čez mè  
an čez moje diklè.

(Petjah)

## 2. Jubezen

Jubezen je bila,  
jubezen še bo,  
kar mene in tebe  
na sviète na bo.

Presnèta jubezen,  
takuò je slatkà,  
je nièsmo kupìli,  
je sama paršlà.

(Škrutove)

### OPOMBE

1. Izvirnik na listih 18-19. - *Kaséla*, prim. it. *cassa*: priprava za prenos mrliča od doma do »britofa« ima v slovenskih krajih dosti imen, npr. rez. *bank*, prekm. *škrinja*, Kras *truga*, prekm. *drvo*, knjižno *krsta*, *rakev*; v prejšnjih časih seveda ni bilo pokrova (*truga* pomeni

prvotno samo »korito«; *drvo* ne potrebuje razlage), mrtvega so nesli pokopat odkritega oz. pokritega s prtom.

2. Na listih 25-56. - *Proguòr diè* = pregovor pravi; *komplítka* = konca.

3. List 66. - *Odgòdu*: natvezel (dobesedno: odigral, odpel).

4. List 32. - *Se zagànja* = se oblači (?); *nàsot* = (?); *štrjòni se na stàknejo* = zberejo, snidejo (?).

5-a. Na listih 68-69. - *Rùnajo* = izdelujejo, pripravljajo.

5-b. List 69.

5-c. Na listih 69-70. - *Siènje* = seme. Precej skrajšano imamo to uganko iz Tera med odgovori slovenskih šolarjev: G. D'Aronco in M. Matičetov, *Folklorna anketa v Furlaniji 1946* (Slovenski etnograf 3-4, 1951, 303). V najpreprostejši obliki — »črno na belem« — pa je prišla skoraj v vsakdanjo rabo in s tem (kot rečenica, sinonim za pisano potrdilo, obvezo, dokument ipd., v nasprotju z govorjeno, manj trdno obljubo) pravzaprav že nehala biti prava uganka!

5-d. List 72. - Podobno uganko je slišal v Soški dolini Fran Erjavec. V njegovih zapiskih *Iz popotne torbe* (LMS 1882-83, 326) jo je bral Oton Župančič in se navdihnili za svojo znano: »Nima fantek kapiče, - kapiča ima fantička; - prišumele sapice, - niso vzele kapiče, - vzele so fantička« (*Sto ugank*, št. 69).

6. List 64. - Pesmica iz Kobarida (Strekljeva zbirka II, 2446) ima enaka prva dva verza, nato gre drugo pot.

7. List 78. - Prvo kitico poznamo tudi s Štajerskega, s Koroškega in iz osrednje Slovenije (gl. Strekelj II, 4718-4721); France Prešeren je že leta 1833 porabil kot motto k svojim »Gazelam« varianto iz zbirke svojega prijatelja A. Smoleta. - Druga kitica je v podobni obliki — vendar sama zase — prišla na dan v Kobaridu (Strekelj II, 4518).



## KRONIKA

Tole kroniko muormo začjet z dičemberjem lanskiga ljeta, ker je bil Trinkov kalendar že tiskan, ko se je tuole godilo.

**14. dičemberja** lani je skupina beneških duhounikov, ki dielajo u Benečiji in u Furlaniji, šenkala našemu nadškofu v Vidmu Slovenski misal. Nadškof Battisti je že vičkrat pokazu odpartost, solidarnost in moralno podpuoro beneškim duhounikom, ki se borijo za ohranit viero, slovenski jezik in domačo kulturo med svojim ljudstvom. Na te prve strani tele knjige so napisali tuole posvetilo: »Slovenski domači duhovniki videmskemu nadškofu Alfredu Battistiju za uso pomoč, ki nam jo je dal, da se ohrani služba božja po naših cerkvah v slovenskem jeziku.«

U farni cierkvi u Lazah pri Podbunescu so imieli pru lepo domačo mašo na božični sveti večer. Zbor »Nediški puobi« je poskarbeu, da so ljudje med mašo poslušali naše stare slovenske božične piesmi, med katerimi zauzema parvo mesto »Ta dan je usega vesejà«. Vierniki so pobožno poslušali tele

piesmi in marsikateremu je bluo tako milo pri sarcu, da nie mogu skrit svojih čustev. Če marskajšnjemu ob poslušanju takih piesmi so paršle suze u oči, pride reč, da naše navade, naše piesmi in naš jezik imajo nieko uriednost, zatuso imamo dužnost jih ohranit.

**27. dičemberja** se je zbralo na Jeroniščah pri Sovodaji veliko naših ljudi na kulturni večer. Paršli so usi predstauniki beneških kulturnih društev in nekateri politični predstauniki. Na tem večeru je Radio Koper predstavil dve novi kaseti, posvečeni Beneški Sloveniji. Na teh dveh kasetah so stare in nove domače beneške piesmi in viže, ki jih pojejo naši zbori in igrajo naši godci. Vse to je zbrala novinarka Vesna Čehovin.

**28. in 29. dičemberja** so imieli naši emigranti na Liesah svoj 3. Kongres, na katerem so debatirali o svojih problemih in o vseh problemih naše Benečije. Na ta kongres so paršle tudi nekatere oblasti iz Dežele, Province in beneških občin. Zveza naših beneških emigrantov je dokazala, da je ena najbolj živih in agilnih organizacij pri nas, ki se briga predvsem za socialne in ekonomske probleme naše skupnosti.

**30. dičemberja** starega lieta so se zbrali

u Ažli »Pri Bruni« naši beneški likovni umetniki na usakolietno sejo. Vogrig in Vuk sta poročala o bogatem delovanju društva, ki je priredilo razne razstave. Kolektivne razstave par Hlodcje in u Svetem Ljenartu se je udeležilo okrog pet taužint obiskovalcev.

## JANUAR 1979

**Na Dan emigranta 7. januarja** je paršlo u Čedad tarkaj ljudi iz useh naših dolin od Nediže do Tera, od Rezije do Kanalske doline, da nie bluo dovolj prestora u Teatro Ristori. Puno ljudi je muoralo ostati zunaj. Dan emigranta je postau masovna manifestacija Benečije. Na Dnevu emigranta imamo parložnost poslušat, kajšni so aktualni problemi Benečije in kaj mislijo o nas italijanski politiki. Lietos je govoriu u imenu slovenskih kulturnih društev Benečije sekretar Zveze beneških emigrantov dr. Valentino Noacco. Jau je, da niesmo vič osamljeni kot učeraj: dobili smo pomoč u naši deželi in tudi u Rimu pri Pertiniju in Andreottiju. Odpirajo se nam nove možnosti, ki jih moramo znat izkoristiti. Naši emigranti doma in po svietu programirajo globalni razvoj Benečije, ki bi muoru iti naprej paralelno na ekonomski, socialni in kulturni rauni. Ne-



Pevski zbor »Planinka« iz Ukev

čemo postati kak muzej ali pa kaka folklor-na ali jezikovna posebnost, čemo postati Slovenci in ponosni na kar smo ter zaries postati enakopravni državljanji Furlanije, Italije in Europe.

Predsednik deželnega sveta Mario Colli je med drugim povedu: »Muorate bit ponosni na vašo kulturo in na vaš jezik, ki je velike uriednosti za uso deželo in za uso Italijo. Zatuo je vaša sveta dužnost in pravica, de se borite za jezikovne pravice in de se riešite ekonomske zaostalosti. Vi ste veliko pretarpieli, ste bli zmieraj ekonomsko nerazviti, kulturao zatirani, zatuo imate uso pravico, de se vam hitro in brez zamude popravi škoda, ki ste jo utarpieli.«

Sledil je kulturni program, ki je biu zelo pester. Nastopili so mladi beneški harmonikaši, nato pevski zbor »Planinka« iz Ukvi pod Sv. Višarjami. Pod vodstvom našega rojaka iz Topoluovega pre Maria Garjupa je ubrano zapieiu štiri narodne piesmi. Za njim so zaigrali še naši znani »Rezijaški citiravci«. Zapela sta tudi Keko in Ana.

Glauna točka kulturnega programa je bla komedija »Modar hlapac«, ki jo je napisau Izidor Predan, igrali pa so naši igrauci »Beneškega gledališča«. To naše gledališče ima važno funkcijo pri ohranjevanju našega



Prizor iz igre »Modar hlapac«

jezika in dokazuje, da je naš slovenski dialekt zares lep in de ga je treba riešit na usako vižo.

## MAREC

**2. marca** smo brali na narbuj arširjenem in branem italijanskem dnevniku »Corriere della Sera« lep in objektiven članek o beneških Slovencih. Že sam naslov je bil zanimiv: »Un'altra piccola patria si affaccia tra le minoranze etnico linguistiche. La Slavia Italiana vuole la sua lingua«. Italijanski novinar Giancarlo Pertegada je napisu reportažo iz Benečije na štirih kolonah. Brez ki parkrivat je poviedu resnico, kaj se je dogajalo tle par nas u zadnjih 100 lietih. Zelo pohvalno je napisu o Ivanu Trinku in o beneških duhovnikih, ki imajo zaslugo, da se je u Benečiji ohranu slovenski jezik in so se znali z uso silo upreti proti potujčevanju naših dolin u cajtu najhujšega pritiska na našo skupnost in na našo kulturo.

**7. marca** je Pokrajinski svet v Vidmu začeu razpravljati o resolucijah, ki zadevajo zaščito beneških Slovencev in Furlanov. Nastopil je Pavel Petricig iz Špetra in se je zauzeu za tuo, naj tudi videmska Provinca podpre zahtevo usieh demokratičnih sil po

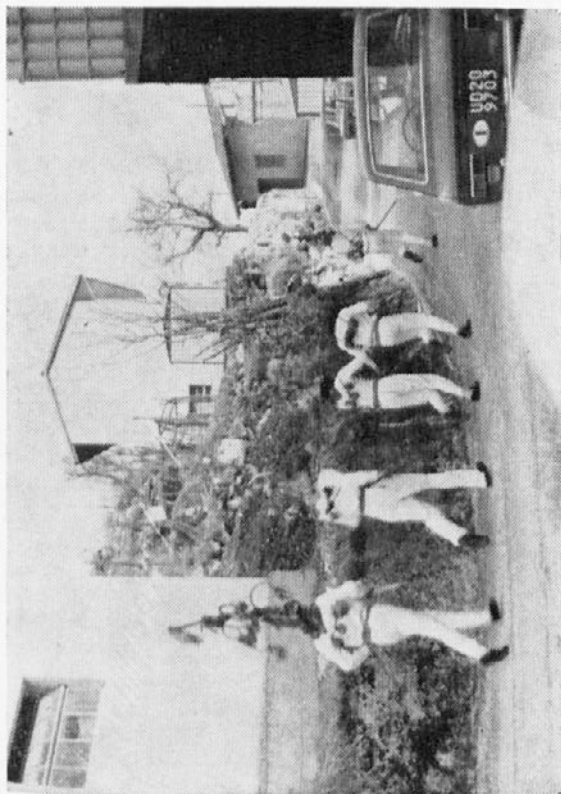
globalni zaščiti usieh Slovenceu, ne glede na tuo, kje živijo.

Narbuj pomemben govor je imel predstavnik Krščanske Demokracije Bepo Chiabudini. Poviedu je, de je popuřnoma logično priznat obstoj Slovenceu u Videmski Provinci in jih na kako vižo zaščtitit. Jau je, de so težave med samimi ljudmi, kjer ne poznajo ali pa nieso poučeni o teli problematiki. Trieba je, de naši ljudje začnejo mislit drugač, de se otresejo predsodku in de se navadijo na »odparto mejo«, na sodelovanje in prijateljstvo med ljudmi in narodi.

**8. marca** zvečer so imiele žene iz Benečije svoj praznik u telovadnici na Liesah. Drama »Ne vic sama«, ki jo je napisala Bruna Strazzolini je zajela stare in nove probleme, ki so jih doživiele in jih doživljajo naše žene. Liep domači jezik, razumljiva tematika, dobra igra, vse je pripomoglo, de je biu ta praznik zaries liep kulturni dogodek. Na ogled so bile tudi lepe fotografije, ki jih je posnel na temo »Beneška žena« naš fotograf iz Tarbija Jurij Qualizza.

**23. marca** na kulturnem večeru v Škrutovem je predsednik društva »Circolo Culturale e Assistenziale - Valli di S. Leonardo« predstavu publikacijo, v kateri so zbrane





Blumarji v Črnem varhu

domače piesmi iz Sv. Lienarta. Trinajst piesmi je harmoniziru Antonio Qualizza. Na tem večeru je nastopu zbor Rečan in oktet Nediški puobi iz Podbuonesca.

**U nedjejo 25. marca** se je napunla dvorana teatra »Ristori« u Čedadu, kjer je bla revija peuskih zboru »Primorska poje«. Nastopilo je 13 zboru od Kopra do Kanalske doline, od Tolmina do Nediških dolin. Pieucu je bluo parbližno 500, poslušaucu pa je bluo vic ku taužint. Beneško Slovenijo sta zastopala dva naša zboru: »Pod lipo« iz Barnasa, ki ga vodi Nino Specogna in »Planinka« iz Ukvi pod vodstvom našega rojaka Maria Garjupa. Parvikrat so imieli u Čedadu parložnost poslušat tarkaj zboru in tarkaj slovenskih narodnih piesmi, ki so nam pokazale visoko muzikalno kulturo slovenskega naroda.

## MAJ

Krščanska kulturna zveza iz Celovca in Katoliško prosvetno društvo iz Šmihela na Koroškem sta priredili na Koroškem »Beneški večer«. Beneško gledališče, zbor Rečan, ansambel Narodna klapa in duet Keko in Ana su vič ku dvie ure nastopali pred koroškimi Slovenci, ki so paršli od usieh kraju



**Benečani na Koroškem**

gledat in poslušat tele naše ljudi iz Benečije. Glauna točka programa je bla drama »Emigrant«, ki opisuje našo preteklo žalostno zgodovino. Koroškim Slovencem naš dialekt nie dielu obednih težau in so use zastopili. Koroški Slovenci so bli zelo gostoljubni in use Benečane spravili obnuoc po slovenskih družinah. Drugi dan so šli na izlet po koroških vaseh in so jih pousod prisarčno sparjeli in pogostili.

## JUNIJ

**9. junija** so u Špietru oficialno odparli »Beneško Galerijo«, u kateri bojo organizirali skupne al pa zasebne razstave. S to galerijo se je Benečija obogatila z novo kulturno ustanovo. Tisti dan so odparli skupno razstavo Romana Cromaz in njegove hčerje Nadje. Društvo beneških artistov je organiziralo skupinsko razstavo u Oblici. Razstavljeni so bili umetniški in obrtni izdelki. Ljudje so imieli parložnost videt tudi liep lese ni oltar, ki ga je nardiu za obliško cierku domačin Giovanni Vogrig.

**29. junija** so odparli u atriju srednje šuo le u Špietru veliko razstavo sestree Maruške Ruttar, ki je misijonarka in tudi poznana



Redovnica Maruška Ruttar

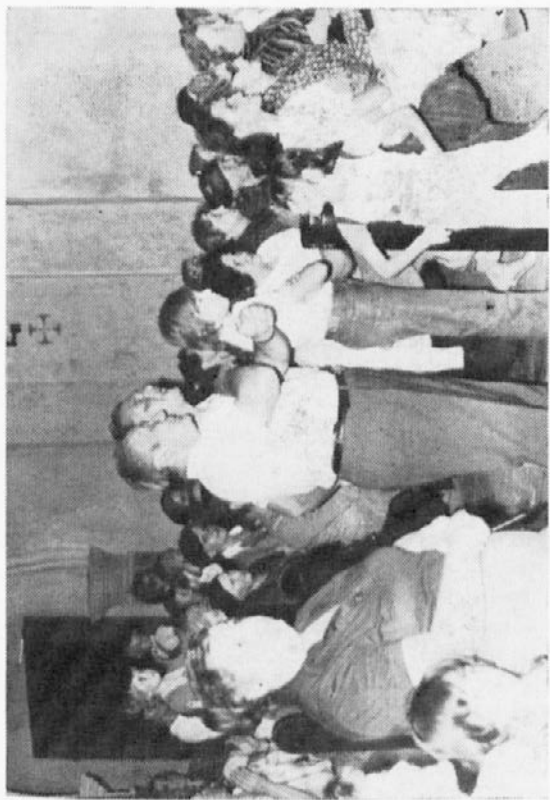
slikarka ne samo u Italiji, ampak tudi po svietu, kier je poslikala puno misijonskih cierkvi posebno u Afriki.

U Čedadu se je zaključu tečaj slovenskega jezika, ki je imeu rekordno število obiskovalcev. U Petjagu pri Špietru pa so zaključili glasbeno šolo, na kateri se otroci iz bližnjih vasi pridno učijo na klavir, harmoniko in kitaro. Glasbena šola dela u okviru otroškega centra, ki nudi otrokom osnovne elemente slovenskega jezika in jih spodbuja k poznavanju domačega okolja.

Glasbeno šolo imajo tudi u Ukvah in Žabnicah u Kanalski dolini, kjer se že več liet otroci učijo slovenskega jezika pod skarbnim vodstvom prof. Venosija in župnika Maria Garjupa. Kanalski Slovenci so imieli u ukvanski cierkvi koncert ob zaključku teh dvieh tečaju in so pokazali, kaj so se novega naučili pri slovenščini in pri glasbi.

## **JULIJ**

**1. julija** je bluo u Špietru že 6. nagrajevanje otrok, ki so sodelovali na natečaju »Moja vas«. U telovadnici se je zbralo veliko ljudi, ki so poslušali lep kulturni program. Nastopili so harmonikaši, zbori iz Sv. Lienarta, »Pod lipo« iz Barnasa, »Rečan« iz



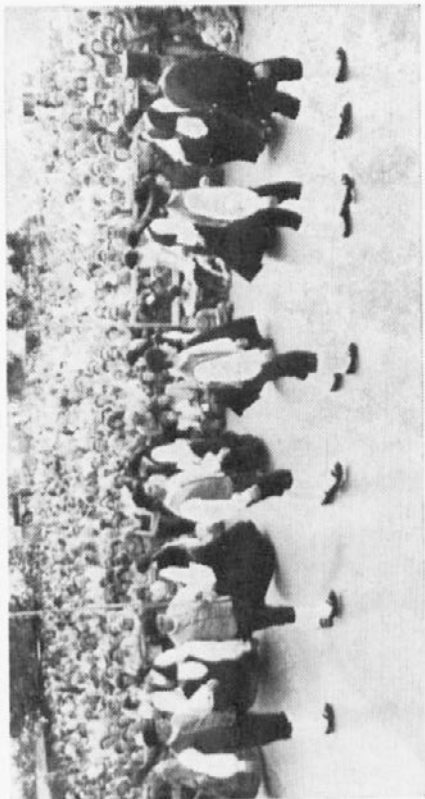
Priveditev v cerkvi v Ukvah

Lies, »Planinka« iz Ukvi. »Narodna klapa« je zaigrala polke in valcerje, nekateri člani »Beneškega gledališča« so nastopili z domačimi skeči. Novost letošnje »Moje vasi« je bil zbor iz Platišč, u katerem puojejo starejši ljudje. Otroci so dobili za njih dielo lepe šenke, usak pa je po varhu dobiu še lepo majico, na kateri so natisnjene besede »Moja vas«.

**Od 2. do 14. julija** je bil v Ljubljani seminar slovenskega jezika, katerega se je udeležilo tudi 15 mladih Benečanov, ki so se skupaj z drugimi študenti iz vsega sveta učili slovenskega književnega jezika. Če bi imieli doma slovenske šole, bi ne bilo treba iskati po svetu, kar bi nam morala dati italijanska država.

**Zadnjo nedeljo julija** je bilo na Kamenici kulturno srečanje med sosednimi narodi. Letošnja Kamenica je popolnoma uspela, ker je bilo lepo vreme. Slovesnost je začela s sveto mašo na prostem, katere se je udeležilo na stotine ljudi. Škoda, da niso bili zvočniki bolj močni. Sledil je kulturni program, na katerem so sodelovali razni zbori, domači in iz matične domovine. Zelo prisarčni so bili otroci s Koroške. Kamenica je praznik prijateljstva različnih narodov, ki





Rezijani na Kamenici

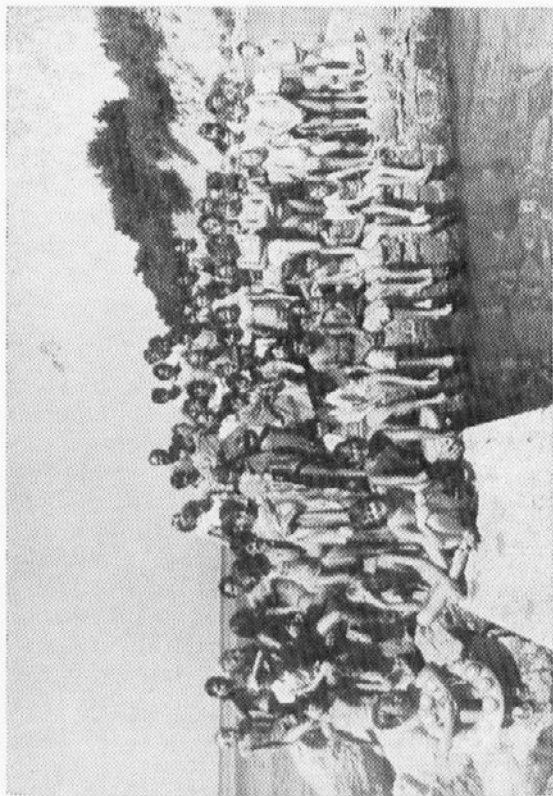
se borijo za boljši svet in za uresničitev njihovih naravnih pravic.

## AVGUST

**4. in 5. avgusta** je bil v Tipani »Tu na Buona« praznik emigrantov, ki so ga priredili vaški odbor iz Plestišč, kulturno društvo »Naše vasi« in Zveza beneških emigrantov. Predsednik Zveze Ferruccio Clavora je poudaril, da so taki prazniki nadaljevanje »Dneva emigranta« v Čedadu in je zaželel, da bi se emigrantska organizacija razširila še po drugih vaseh Benečije.

**5. avgusta** je bilo v Dreki srečanje bivših beneških rudarjev, ki so organizirani v posebnem društvu. Zbrali so se skupaj s sorodniki in številnimi emigranti, ki so bili doma na dopustu.

»Mlada Breza« in »Barčica moja« je poletna šola v naravi, ki je namenjena doraščajoči mladini. Študijski center »Nediža« iz Špietra jo prireja že več let. Letos se je udeležilo 120 otrok beneških staršev in deloma tudi furlanskih. Prvi del tečaja je potekal v Gorenjem Tarbiju od 9. do 18. avgusta, drugi pa na morju na Debelem rtiču pri Ankaranu od 18. avgusta do 1. septembra.



Otroci na Debelem rtiču

**24. avgusta** je Zveza beneških izseljencev priredila v Bardu prvo mednarodno razstavo »Slikarstvo brez meja«, pri kateri so sodelovali ugledni slikarji iz Furlanije in Slovenije.

Sovražniki beneških Slovencev so tudi letos premazali spomenik na Kamenici z značilnim podpisom (merda), ki dokazuje visoki kulturni nivò skvadrističnih skupin, ki delujejo po naših dolinah in se zaganjajo proti vsemu, kar je slovenskega.

## SEPTEMBER

**23. in 24. septembra** je bla u Reziji mednarodna konferenca, posvečena spominu J. Baudouina de Courtenaya ob 50-letnici njegove smarti. Veliki jezikoslovec poljskega rodu je hodu pred sto leti po naših dolinah in po Reziji, da bi podrobno študieru slovenske dialekte. Zbrau je veliko materiala, ki še donas leži u Leningradu. Upamo, de u kratkem cajtu bo tiskan rezijanski slovar, za katerega je zbrau B. de C. bogat leksikalni material. Slovar bosta izdali leningrajska Akademija znanosti in Slovenska akademija znanosti in umetnosti iz Ljubljane.

Konferenco, ki je bla na Ravenci sta organizirali Columbia University iz New Yor-

ka in Società Filologica Friulana iz Vidma. Govorili so razni profesorji, ki so paršli iz useh kraju. Najbolj zanimivo je bluo predavanje prof. Milka Matičetovega iz Ljubljane, ki že vic ku 30 liet študira Rezijo, njen jezik in njene običaje. Gouoriu je o popunoma novi temi, ki se tiče Rezijanou, namreč o »skritih besedah«, o posebnem govoru, ki so ga nucali in ga še zdaj nucajo, kadar nečejo, de jih drugi zastopejo.

**U nedjejo 30. septembra** je paršlò na Tarčmun trideset redounih sestri iz Collegio Dimesse u Vidmu, da bi počastile msgr. Ivana Trinka ob 25-letnici njegove smarti. Msgr. Trinko je biu njih spovednik in duhovni vodja skuozi 43 liet, od 1901. do 1944. lieta. Sedanji direktor mons. Pietro Bertolla je molu sveto mašo za renkega «profesorja» in u pridigi je poviedu, kakuo je biu mons. Trinko zlo navezan na kongregociòn telih munj, ki so se posvetile vzgoji šolske mladine. Tudi u težkih cajtih parve uojské jih nie zapustiu in je šu z njimi u Padovo no znanem kobariškem umiku. Biu je zanje ku adan dobar oča in jim je pomagau na use sorte viže, še piet jih je učiu in zanje je zloužu in muziciru tudi kako nabožno pie-sem. Med nunami, ki so paršlè na Tarčmun



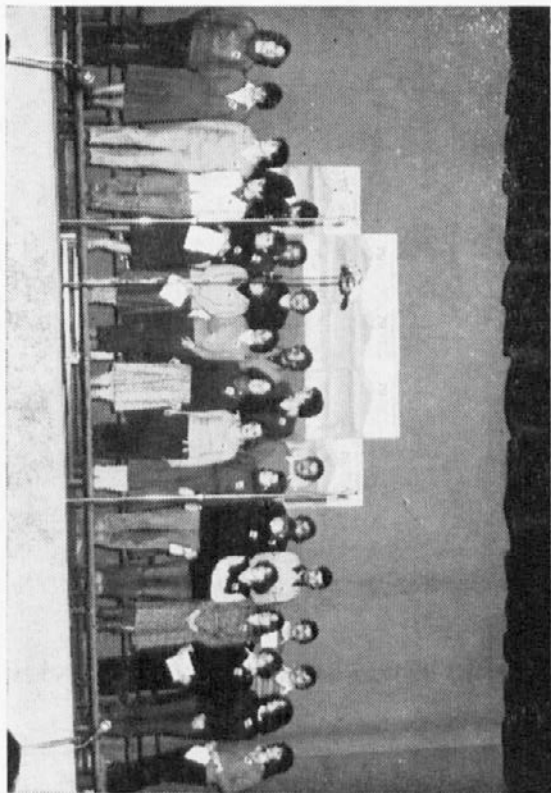
Mali harmonikaši

je bla tudi prof. Olanda Miazzo, ki je napisala pod vodstvom znanega italijanskega slavista Arturo Cronia parvo doktorsko disertacijo o mons. Ivanu Trinku. Muoramo se zahvalit tudi sestram »Dimesse« iz Vidma, če je donas I. Trinko poznan tudi med Furlani in Italijani.

## OKTOBER

**13. oktoberja** so se zbrali u Lazah beneški duhouniki za 20-letnico smarti Antona Cuffola-Čedermaca. Somaševanje je vodil mons. Valentin Birtič. Nekaj besed o Cuffolu sta poviedala domači famošter in famošter iz Prapotna. Po maši pa je imeu liep govor Bepo Chiabudini, predstavnik Krščanske Demokracije. Parkazau je te pravo figuro o ranjnkim pre Antonu, ki je biu zaries duhounik, kakor Buoh zahtieva in je skarbeu za svoje ljudi taku, de je biu parpravljen dati še življenje zanje. Zapustiu nam je dragocen dnevnik, u katerim so zapisani usi dogodki iz cajta fašizma in use, kar se je dogajalo po Benečiji med uojskò an po njej.

**14. oktoberja** se je zbralo u Novi Gorici puno ljudi. Klub starih goriških študentov je preskarbeu, da so postavili liep kip Ivanu Trinku na Erjavčevi cesti. Kip sta odkrila



Pevski zbor »Pod lipom«



Trinkov nečak Tinac in Izidor Predan. Govor je imel župnik iz Gorenjega Tarbija dr. Emil Cenčič. O tem poročamo na drugem kraju našega koledarja.

## NOVEMBER

Predsednik izvršnega sveta Socialistične republike Slovenije dr. Anton Vratuša je ob svojem potovanju po Furlaniji-Julijski krajini obiskal tudi Benečijo. Ustavil se je najprej u Bardu, nato pa se je v Teru srečal s predstavniki oblasti in slovenskih kulturnih društev. V imenu beneških Slovencev ga je pozdravil dr. Ferruccio Clavora in mu med drugim povedal: »Osnovni problem je za nas biti priznani kot narodna manjšina. Beneški Slovenci nujno potrebujemo šole v svojem jeziku, sicer čez deset ali petnajst let ne bo več ljudi, ki bi znali svoj materni jezik.« V imenu Slovencev v Kanalski dolini ga je pozdravil župnik Mario Garjup in mu omenil, kakšne težave imajo v Ukvah s poukom slovenskega jezika. Izidor Predan in dr. Viljem Černo pa sta mu prikazala posamezne aspekte življenja v Benečiji in boja Slovencev za njihovo enakopravnost. Dr. Vratuša je obljubil, da bo Slovenija še naprej skrbela za to, da bo uživala slovenska manjšina v zamejstvu vse pravice.

**24. novembra** so na dvorišču »Kulturnega društva Ivan Trinka« odkrili Trinkov doprni kip. V Špietru pa je bila slovesnost v počastitev 25-letnice smrti Ivana Trinka. Pasquale Gujon, Božo Zuanella in Marino Qualizza so napisali knjigo, v kateri so prikazali Trinka kot človeka, literata in politika. Trinka zopet vstaja iz groba in s svojo besedo budi novi rod v Benečiji.

## Urednikov pozdrav

Dragi Benečani!

U telem pasanem ljetu se je puno govorilo od vas, najvic pa o monsinjorju Ivanu Trinku. Use, kar je on učiu an želeu, se po malem spunjava. Biu je modar mož. Sada so že dvje šuole njemu posvečene, adna ta par Trste an adna tu o Goric. Postavili so mu an spomenike (monumente), de bi judjè ne pozabili nanj an na njega učilo. Kar je bluo pa najvic urjedno, je tuole, de ima sada Trinko svoj spomenik u Čedade, ta pred društvom, ki nosi njegovo ime. Ljetos je pasalo 25 ljet od njega smarti an za tele obljetnico se je zbralo puno judi u Špjetre za počastit njega spomin. Parkazali so use njega djelo. Govoriu je an videmski nadškof. Jau je, de imata Benečani use pravice, de zahtjevate, kar vam partiče. Trinkov kole-dar vam želi, de bi u novem ljetu bli srečni an de bi bi usi emigranti dobili djelo u telih krajih an se varnili na svoje domove.

Uredil: Joško Kragelj  
Natisnila tiskarna Budin - Gorica 1979

## KAZALO

---

	Str.
Papež nam je po naše govoril	31
Ljubka Šorli: Živi klic	34
Trinkov spomenik v Novi Gorici	36
Št. Tonkli: Ivanu Trinku	39
Iz Trinkovega pisma	42
Stricu za god	43
R. Lenček: Dvanajst pisem Iv. Trinka	45
Spomini na mojega strica	63
M. Breclj: Trinkovi poskusi v dramatiki	64
Kamenica: Govor dr. E. Cenčiča	75
M. Jevnikar: Prof. Ivan Klodič	77
Matičetov: Sto let stari folklorni zapisi iz Nadiških dolin	82
Božo: Kronika	89
Urednikov pozdrav	115
Kazalo	117
Slike	118

## SLIKE

---

	Str.
Dr. Emil Cenčič govori na proslavi	35
Stane Raztresen recitira Čedermacovo pridigo	37
Zbor Rečan poje pri odkritju spomenika	41
Pevski zbor »Planinka« iz Ukev	92
Prizor iz igre »Modar hlapac«	94
Blumarji v Črnem varhu	97
Benečani na Koroškem	99
Redovnica Maruška Ruttar	101
Prireditev v cerkvi v Ukvah	103
Rezijani na Kamenici	105
Otroci na Debelem rtiču	107
Mali harmonikaši	110
Pevski zbor »Pod lipo«	112



uff. sup.

**s**

TRINKOV koledar

inv.št:

**4930**